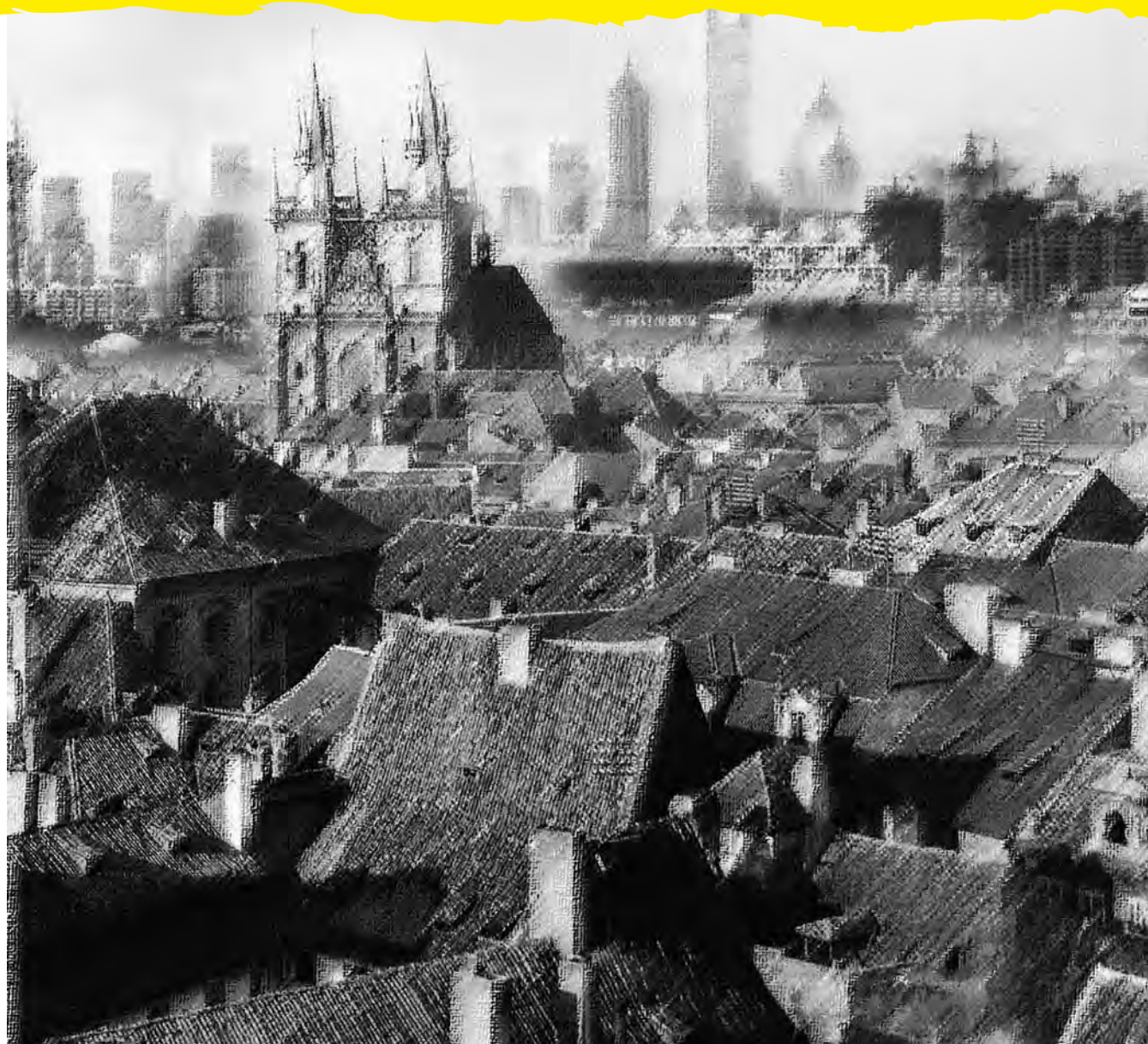

: ZA STAROU PRAHU :

VĚSTNÍK KLUBU ZA STAROU PRAHU

Památková péče v Praze jako učebnice klientelismu

Klientelismus..., co to vlastně znamená? Obchodní vztah mezi dvěma subjekty či jedinci, kdy jsou si navzájem klienty. Jednou udělá službu první pro druhého, příště druhý pro prvního. Na tom ale nemusí být ještě nic nemorálního či špatného. Problém nastává teprve tehdy, když jsou služba a protislužba vzájemně podmíněny, jejich náplň je nadstandardní a realizují se nad rámec profesní etiky, hospodárnosti a efektivity jen z klientelistické povinnosti vykonat protislužbu, tedy poskytnout domluvenou výhodu, a to zpravidla opakovaně. V této podobě je klientelismus formou korupčního chování.

Pro slepou loajalitu v profesním vztahu platí známé rčení: Koho chleba jíš, toho píseň zpívej. Klientelismus bychom mohli charakterizovat jeho parafrází: Mám-li zpívat tvoji píseň, musíš se nejdřív postarat, abych zpíval syt.

Památková péče v Praze jako učebnice klientelismu

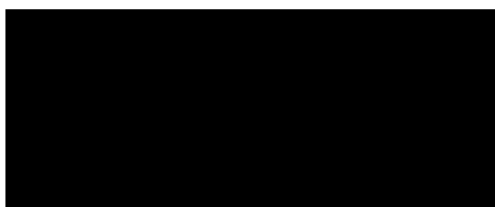
Obsah	Úřednický nekrolog Jana Kněžínka	2
	Co tímto Věstníkem sledujeme?	3
	Systém památkového řízení ve čtyřech krocích	4
	Kritické momenty systému památkového řízení v Praze	6
	„Nechceme mít z města skanzen!“	7
	Mgr. Jan Kněžínek	8
	„Už Karel IV. přeci v Praze boural!“	9
	Sbor expertů pro památkovou péči	10
	Přehled členů Sboru expertů 2001–2012	13
	Kdy je expert nezávislý	14
	Co je myšleno střetem zájmů?	15
	Členové Sboru expertů v klientelistickém pokušení	16
	Příklady problematických stavebních záměrů v centru Prahy v posledních deseti letech	28
	Copa centrum Národní	28
	Nové versus staré v historickém městě.....	30
	Vestavba do vnitrobloku mezi ulicemi Jindřišskou, Panskou, Na Příkopě a Václavským náměstím	30
	Co je smyslem památkové rezervace?	32
	Záměr demolice domu čp. 1601 na nároží Václavského náměstí a Opletalovy ulice	32
	Je možné bourat domy v památkové rezervaci?	33
	Florentinum, novostavba na místě budovy bývalého Rudého práva	34
	Může si majitel dělat s vlastní nemovitostí co chce?	35
	Záměr demolice domu čp. 1502 v Revoluční ulici	36
	Názor na hodnotu konkrétní stavby není platný navždy.....	36
	Nástavba domu čp. 642 ve Štěpánské ulici	38
	Jak poznat, že památkově nechráněný dům má hodnotu?	39
	A co teď dál? Závěry a doporučení	40

Tento tématický speciál Věstníku Klubu Za starou Prahu připravil autorský kolektiv:
Jakub Bachtík, Kateřina Bečková, Eva Csémyová, Anna Kusáková, Eliška Varyšová
Redakce: Kateřina Bečková, Jakub Bachtík
Grafická úprava: Pavel Bosák

Vydání časopisu bylo podpořeno dotací Ministerstva kultury ČR.

Za starou Prahu, Věstník Klubu Za starou Prahu
ročník LII. (XIII.), číslo 1/2012
založeno 1910, přerušeno 1954, obnoveno 2000

Úřednický nekrolog Jana Kněžíňka

Proslulý ředitel magistrátního odboru památkové péče Mgr. Jan Kněžínek za svou desetiletou éru v letech 2002–2012 vytvořil archetypální postavu úředníka, který veřejně a s překvapivou vnitřní přesvědčivostí nazývá černé bílým, bílé černým a bezostyšně tak těží z neexaktní podstaty resortu, který řídí. Kdokoliv Jana Kněžíňka v jeho činnosti soustavněji sledoval, brzy pochopil, že jeho prioritami v rozhodování musely být docela jiné atributy, než principy památkové péče. Jinak si vysvětlit situaci, kdy zřejmá devastace památky je nazývána její záchranou, nelze.

S odchodem Jana Kněžíňka z čela magistrátního památkového odboru k 1. 7. 2012 tak končí v pražské památkové péči jedna éra. Nutno říct, že éra dosti temná. Bylo to období sporných demolic a problematických přestaveb. Byla to doba bez koncepce a mantinelů, kdy se i ta nejzákladnější pravidla porušovala a obcházela a kdy v Praze jakoby neplatilo ani vládní nařízení o památkové rezervaci, ani památkový zákon. Byla to éra netransparentnosti, kdy o pražských památkách nerozhodovali odborníci a veřejná diskuse, ale developerské záměry a postranní zájmy lidí v jejich okolí.

Přesto by bylo chybou posledních deset let pražské památkové péče chápat jako éru jen jednoho člověka a jeho chybných rozhodnutí. Ačkoliv byl Jan Kněžínek nejviditelnější a nejkontroverznější postavou magistrátní péče o památky, byl jen součástí promyšleného a dobře fungujícího **klientelistického systému**, který měl nepochybně své kořeny již v předchozím období. Právě o rozkrytí tohoto systému se pokouší tento netradičně pojatý věstník Klubu Za starou Prahu.

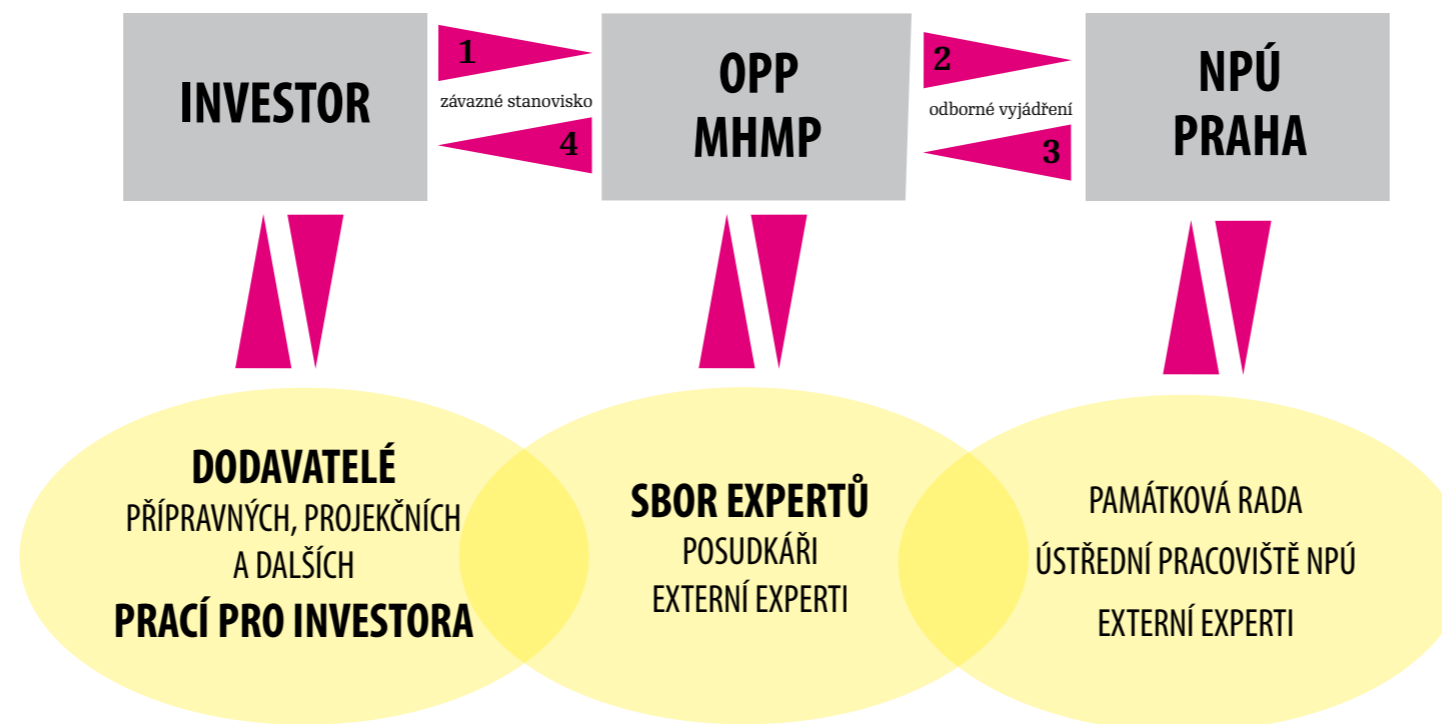
Co tímto Věstníkem sledujeme?

V první řadě chceme zdůraznit, že nepřinášíme šokující odhalení. K tomu, abychom někoho mohli přímo obvinít z korupce či pletich, nemáme prokazatelné důkazy. Námi kritizovaný **system používá k naplnění nelegitimních cílů zcela legitimní prostředky**. Šlo nám o to, abychom na základě informací získaných z veřejných zdrojů ukázali, jak klientelismus v magistrátní památkové péči funguje, jaká jsou jeho rizika, slabá a neprůhledná místa a kde se hromadí podezřelé vazby. Jsme totiž přesvědčeni, že nynější systém je nastaven tak, že ke klientelismu vybízí přímo ze své podstaty a že už jeho samotná podoba vzbuzuje velká podezření – bez ohledu na to, jestli jsou jednotliví jeho aktéři do nějakých nekalostí zapojeni, nebo nikoliv. Nastavení celého systému proto považujeme za velmi rizikové a jsme přesvědčeni, že je potřeba jej od základu proměnit.

Odchod Jana Kněžínska z postu ředitele magistrátního odboru památkové péče zatím nedává jasnou zprávu o tom, jestli se tato proměna blíží či nikoliv. Dlouholetý ředitel památkového odboru totiž neodchází s ostudou, ale na čestný – a v kontextu jeho kariéry dosti ironicky zvolený – post šéfa pražské památky UNESCO. Tak jako tak ale může tento Věstník hrát důležitou roli. Buď pomůže hledat způsob, jak celou změnu pražské památkové péče začít, nebo tu zůstane alespoň jako historické svědectví o jedné dlouhé, ostudné, ale naštěstí už překonané éře pražské památkové péče.

System památkového řízení ve čtyřech krocích

1. Investor podá žádost o posouzení svého stavebního záměru, pokud se dotýká kulturní památky nebo stavby na památkově chráněném území, na **Odbor památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy** (dále OPP MHMP).

OPP MHMP je výkonným orgánem státní památkové péče. Bez jeho závazného stanoviska, nebo v rozporu s ním nemůže stavební úřad vydat územní rozhodnutí ani stavební povolení. Na úseku státní památkové péče je OPP MHMP prvoinstančním orgánem, jehož metodicky a správně nadřízenou složkou je Ministerstvo kultury ČR.

2. Před zpracováním závazného stanoviska je OPP MHMP povinen opatřit si vyjádření odborné složky státní památkové péče, kterou je **Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v hl. m. Praze** (dále NPÚ Praha).

NPÚ Praha je jednou z územních poboček Národního památkového ústavu, jehož zřizovatelem je Ministerstvo kultury ČR. Přestože je odborné vyjádření NPÚ Praha povinným podkladem, OPP MHMP nemá povinnost respektovat jeho závěr.

3. NPÚ Praha zpracuje **odborné vyjádření**.

V případě posuzování závažných zásahů do památkového fondu může požádat o součinnost nadřízené ústřední pracoviště NPÚ, případně posouzení vědeckou radou, tj. poradním orgánem generální ředitelky NPÚ. Může si též vyžádat externí posudky nebo vyjádření vlastního poradního orgánu složeného z externistů – památkové rady.

4. OPP MHMP vyhodnotí dodané podklady do **závazného stanoviska**.

Kromě obligátního vyjádření NPÚ Praha se OPP MHMP opírá zejména o názor vlastního poradního orgánu – Sboru expertů, případně o názory dalších externistů. Odborný názor NPÚ Praha se tak často stane jen jedním z řady podkladů, není mu přikládána větší důležitost než názoru vyzvaného jednotlivce a bývá tak početnějšími odlišnými názory nezřídka přebit.

Kritické momenty systému památkového řízení v Praze

Pokud budeme nyní jmenovat kritické momenty památkového řízení v Praze, pak je třeba předem zdůraznit, že nejde o obecné jevy a chybu samotného systému, ale především o odborná a morální selhání jednotlivců, jejichž výsledkem je klientelistické prostředí, které se stalo v posledních letech natolik organickou součástí pražského magistrátu, že svou skutečnou podobu již ani nedokáže skrývat.

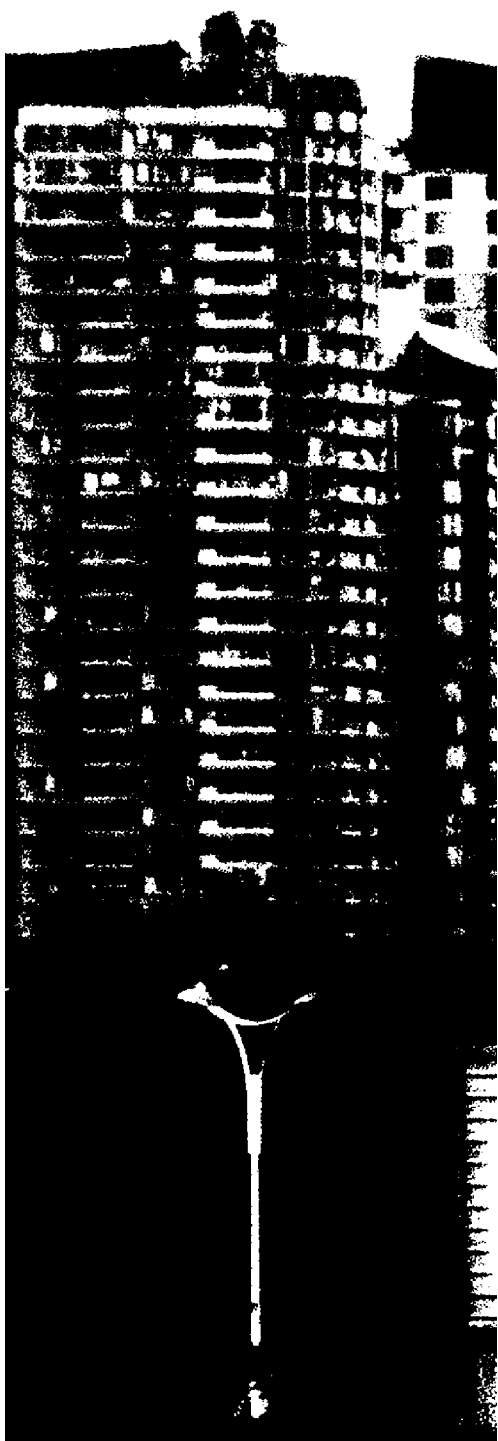
1. **Členové** poradního orgánu OPP MHMP **Sboru expertů**, kterému je přikládán velký vliv na výsledný názor závazného stanoviska, jsou v současné době převážně též **dodavateli přípravných a odborných prací pro investory** (poradenství, zpracování stavebně historických, restaurátorských a dalších průzkumů, stavebně-inženýrské a projekční práce, architektonické navrhování a práce architektonických ateliérů). Členové sboru se tak pravidelně dostávají do situace, které se říká střet zájmů či podjatost (podrobněji viz Sbor expertů, s. 10).

2. Ze strany OPP MHMP existuje vůči NPÚ Praha určitá forma **rivality a záměrné duplicity**. Vzhledem k tomu, že závazné stanovisko OPP MHMP nebývá často názorově shodné s odborným vyjádřením NPÚ Praha, bylo pro investory a projektanty na webu odboru zveřejněno varování, aby se při kontrolních dnech na stavbách neřídili pokyny památkářů z NPÚ, kteří by mohli požadovat ochranu památky nad rámec povoleného stavebního zásahu.¹ Zároveň se snaží OPP MHMP sám sebe neustále prezentovat jako odborný památkový orgán, pro který je zákonná povinnost opatřovat si vyjádření NPÚ Praha v podstatě nadbytečnou brzdou rychlého úřadování.

3. Obsahu odborného názoru NPÚ Praha, zvláště tehdy, pokud jej OPP MHMP nechce akceptovat, není často věnována patřičná pozornost a výsledné opačné vyznění závazného stanoviska také nebývá dostatečně vyargumentováno. Zpravidla je v takovém případě **názor NPÚ Praha**, reprezentující profesionální celostátní organizaci se stovkami odborných pracovníků, zcela **přebit posudkem jednotlivce**, dodaným samotným investorem (viz Záměr

¹ http://pamatky.praha.eu/jnp/cz/aktuality/komentar_k_pravomocem_npu_a_mhmp_okp.html

demolice domu čp. 1601...- s. 32) nebo posudkem narychlo zadaným přímo z OPP MHMP (viz *Nástavba domu čp. 642* - s. 38). Argumenty samotného investora pak OPP MHMP nejednou systémem *CtrlC-CtrlV* doslova přebírá do zdůvodnění závazného stanoviska.

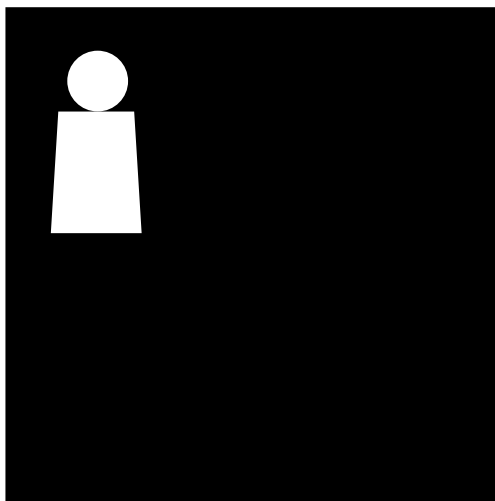

„Nechceme mít z města skanzen!“ Tak zní jeden z mála „argumentů“, na které se dnes omezuje obhajoba developerských projektů v centru města. Používají ji investoři, architekti i zástupci města, a to v takové míře, že se z tohoto tvrzení stal folklor pražské památkové péče. Totožnými výroky ostatně radnice hájila už rozsáhlé demolice při asanaci Starého Města na začátku 20. století. Fráze o skanzenu je tak vlastně sama skanzenem – sto let starého myšlení.

Fousatost výroku dobře odráží jeho výpovědní hodnotu. Strašení skanzenem totiž není nic víc, než obecná vějička odvádějící pozornost od věcné kritiky konkrétních zásahů v centru. Proti té které stavbě můžete mít sebevíc argumentů, městu je ale vždy jasné, že za vši kritikou je jen vaše lačná touha po skanzenu. Ani věcně přitom tato výtka nedává příliš smysl. „Skanzen“ vzniká tam, kde je vytlačován přirozený městský život, takže z města je jen mrtvá kašírka. To ale nesouvisí s památkami jako takovými, ale s tím, jak s nimi zacházíme. Za to, že je z Malé Strany skanzen, přece nemohou památky, ale nepromyšlená koncentrace hotelů, poslaneckých objektů a turistického pozlátko do jednoho místa v Praze. Tedy proces, proti kterému vždy protestovali spíše památkáři a aktivisté, nikoliv dnešní odpůrci skanzenů.

Celá fráze je nicméně zajímavá proto, že hezky ilustruje vztah Pražanů k jejich architektonickému dědictví. Předně je zarážející, že vedení města a jeho památkové orgány se ani po dvaceti letech nedopracovaly k promyšlenějšímu konceptu. „Nechceme skanzen“ je dosud nejkomplexnější formulace toho, jak hodlá město s památkami zacházet. Celé tvrzení hlavně ale sugeruje, že památky jsou něčím neživotným, strnulým a město umrtvujícím, kdežto novostavby jsou nová energie a život. Pro město, jehož představitelé se přitom tak rádi rozplývají nad jeho krásou a atmosférou, za kterou mohou právě památky, je taková úvaha nejen pokrytecká, ale rovnou smrtící.

Mgr. Jan Kněžínek

Odborná kvalifikace a praxe: Jan Kněžínek (nar. 29. 7. 1946) vystudoval sociologii a teoretickou ekonomii na FF UK v Praze.² Umělci a výtvarníci si vzpomínají na jeho působení v Českém fondu výtvarných umění, jehož byl od konce 80. let 20. století ředitelem. Veřejnosti je znám od počátku 90. let, kdy postupně zastává různé vyšší úřednické posty v oblasti kultury. Za působení ministra kultury Jindřicha Kabáta je jeho prvním náměstkem. Z této pozice je ministrem odvolán v lednu 1994 a krátce po něm i sám ministr Kabát. Jako důvody pádu ministra i náměstka jsou v denním tisku spekulativně uváděny: odprodej restaurační budovy Národního divadla řádu voršílek, personální problémy s vedením Národní galerie i Národního divadla, nedotažení návrhu památkového zákona a problematický prodej kostela sv. Michala soukromému majiteli. Poté Jan Kněžínek působí jako vládní zmocněnec pro dělení kulturního dědictví se Slovenskem, např. pro vyjednání podmínek vrácení Bojnického oltáře. V dalších letech, kdy zastává funkci tajemníka městského úřadu v Praze 3, se všeobecné pozornosti ztrácí.

² <http://www.vz24.cz/clanky/knezinek-vede-prazsky-odbor-pamatkove-pece-pres-sedm-let/>

Na mediální výsluní se Jan Kněžínek vrací jako historicky první kancléř Senátu PS ČR v roce 1996, pro který připravuje v horečném chvatu rekonstrukci Valdštejnského paláce.³ Zde se zejména v rovině restaurátorských prací spoléhá na PhDr. Jana Vojtu, který je Kněžínkovým dlouholetým osobním přítelem. Již v době působení na ministerstvu kultury Vojta pro Kněžínka vykonával poradenskou činnost a i v dalším, magistrátním období bude dostávat od Kněžínka příležitostné, ale časté a velkorysé pracovní příležitosti. V prosinci 1997 Kněžínek funkci kancléře Senátu opouští po mediálně hojně propírané aféře, v níž byly zveřejněny závěry šetření NKÚ, který zjistil při dokončování sídla Senátu velkou řadu pochybení při zadávání zakázek, včetně předražení prací, dodávek a služeb, a nerespektování zákona o výběrových řízeních. Senát se však tehdy svého kancléře zastal, Kněžínek se veřejně kál, závěrům kontrolních orgánů neoponoval, chyby odůvodňoval termínově mimořádně vypjatou situací a z průšvihů vyvázl bez jakéhokoliv obvinění. V roce 2001 se Jan Kněžínek uchází neúspěšně o funkci ředitele České televize, avšak skutečně životní úloha, v níž vstoupil do dějin Prahy nejen jako problematický antihrdina, ale především jako průkopník specifické formy klientelismu, na něj teprve čeká.

Činnost v rámci Prahy: Na podzim 2002 zasedl Jan Kněžínek do křesla ředitele odboru památkové péče. Za deset let, z nichž prvních osm se kryje s nechvalně proslulým obdobím primátorství Pavla Béma, charakterizovaným nenápadně vzrůstajícím vlivem pražských kmotrů řídicích z pozadí chod města, si Kněžínkův odbor vybudoval pověst bezskrupulózního úřadu, který svoji náklonnost k investorům a naopak nechuť vůči Národnímu památkovému ústavu, jako odborné složce státní památkové péče, ani neskrývá. Pro zdůvodnění svých nejkontroverznějších rozhodnutí si odbor pod osobním dohledem svého šéfa vybudoval okruh spolupracovníků, kteří vystupují v roli poradců a expertů a na objednávku zpracovávají posudky, o něž se poté závazná stanoviska opírají. Většina těchto údajně nezávislých poradců a expertů je současně dodavatelem projekčních, přípravných a dalších odborných prací pro investory působící v Pražské památkové rezervaci a na dalších chráněných územích, aniž by tuto skutečnost považovala za střet zájmů.

Mgr. Jan Kněžínek byl na podzim roku 2010 po komunálních volbách, po nichž se ujala vlády v Praze staronová koalice ČSSD a ODS s novým primátorem MUDr. Bohuslavem Svobodou z ředitelského místa sesazen, avšak řízením odboru pověřen nadále. Souviselo to se změnou organizační struktury

³ K tomu archivní souhrn na webu ČT: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10116288585-archiv-ct24/210452801350033/titulky/>

magistrátu, nikoliv se samotnou osobností Jan Kněžínka.⁴ V následném výběrovém řízení na ředitele OPP MHMP byl totiž Jan Kněžínek vyhodnocen jako nejlepší uchazeč a primátorem Svobodou v květnu 2011 do funkce opět jmenován. Po dramatické změně koalice v listopadu 2011, kdy ČSSD byla nahrazena v pražské koaliční vládě zastupiteli za TOP 09, byl Jan Kněžínek vyzván k rezignaci a odchodu z odboru. Dohodu, že funkci opustí v březnu 2012 odchodem do důchodu, však nedodržel. Z odboru odešel teprve v červenci 2012. Nikoliv však do důchodu, nýbrž do nově zřízené magistrátní kanceláře pro správu statku Světového kulturního dědictví UNESCO, a to na základě formálního výběrového řízení, v němž byl údajně opět nejúspěšnějším uchazečem. Od začátku se ale vědělo, že funkce je zřízena „jako trafika“ právě pro Jana Kněžínka.

Mnoho pozorovatelů této situace, k nimž patří i Klub Za starou Prahu, se domnívá, že Jan Kněžínek plní na magistrátě úlohu prodloužené ruky jedné z vlivných kmotrovských skupin z okruhu ODS, ale možná je také jeho nezvrhnutelná magistrátní židle jen protislužbou někomu někomu v rámci nepřehledného systému klientelistických vazeb.

Jako odborník či teoretik se Mgr. Jan Kněžínek neprofiluje. Nepublikuje v odborném tisku, nevystupuje na konferencích a s žádným osobním názorem nevstupuje do odborných diskusí. V mediálních výstupech obhajuje činnost svého odboru celým spektrem známých klišé a frází a opírá se o názor svého poradního Sboru expertů, jehož sám členem není a jednání se ani nezúčastňuje. V 90. letech byl Jan Kněžínek členem ODS, je pravděpodobné, že řadovým členem v některé místní organizaci zůstává. V živnostenském rejstříku je vedeno jeho platné živnostenské oprávnění v oboru podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických poradců.

⁴ Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, zřízený sloučením dosavadních odborů kultury a památkové péče v roce 2005 pod vedením Jana Kněžínka byl opět rozdělen.

„Už Karel IV. přeci v Praze boural!“ Obzvláště vypečeným argumentem ospravedlňujícím drastické stavební zásahy v historickém prostředí je známá průpovídka: *„Víte, vždyť on už Karel IV. musel nechat zbourat Spytihněvovu baziliku, aby mohl postavit katedrálu sv. Víta. A kdyby památková péče existovala už za Dientzenhofera, neměli bychom dnes kostel sv. Mikuláše, ani slavnou éru českého baroka!“*

Je zvláštní, jak neprůstředně toto tvrzení působí, přestože není ničím jiným, než hloupou a logicky scestnou demagogií. Když ponecháme stranou sebevědomí, se kterým se dnešní developeři sterilních obchodních domů a kanceláří srovnávají s Karlem IV., a jejich projektanti s Dientzenhofery, je třeba si uvědomit, že obliba historické architektury, ochrana památek a starých měst je kulturním vynálezem a civilizačním výdobytkem, který je starý zhruba dvě století. Systematická a uvědomělá ochrana památek je pak produktem kulturního vývoje ještě o sto let mladšího. Tvrdit tedy, že dnes můžeme demolovat památky, protože Karel IV. to dělal taky, je něco obdobného jako tvrdit, že přistiženým zlodějům by se měly sekát ruce (Přemyslovci to dělali taky), že ženy by neměly mít přístup k vyššímu vzdělání (dřív jej také neměly), že židé by měli být zavíráni do ghett atd.

Navíc i historicky toto srovnání moc neseďí. Zbourat velkou stavbu nebo část města a postavit něco nového si mohli dovolit opravdu jen ti nejmocnější a nejbohatší, panovníci, velmoži, církve. Jejich demoliční akce se přitom ani tehdy nesetkávaly s nadšením obyvatelstva. V interiéru měst se navíc do 19. století bouralo minimálně – už proto, že pouhá přestavba a úprava vyšla levněji. Ostatně, i proto může většina starších domů v historické Praze dodnes mít barokní fasády, gotické zdivo a románské základy.

Sbor expertů pro památkovou péči

Jak a proč vznikl: Sbor expertů pro památkovou péči vznikl jako poradní orgán OPP MHMP v roce 2001 se zřejmou ambicí být elitním sdružením významných a respektovaných odborníků v oboru. Cílem Sboru expertů, jak informuje jednací řád, je „přispívat k účinné péči o architektonické, urbanistické a památkové hodnoty hlavního města Prahy, vyjadřovat se v této souvislosti k základním koncepcím a úkolům v oblasti památkové péče a přijímat závěry formou usnesení k významným problémům památkové péče.“⁵ Sbor má 16 členů, kteří jsou jmenováni a odvoláváni ředitelem OPP MHMP. Ti se schází pravidelně jednou za měsíc, mimořádně i častěji. Pro úplnost dodejme, že člen je za každou účast na jednání finančně honorován symbolickou částkou 2000 Kč.

Smysl Sboru expertů: Ustavení odborného poradního orgánu, zastřešujícího svou autoritou klíčový moment památkového rozhodování, je přirozené a v žádném případě proti němu nelze nic namítat. Zrovna tak nelze vyčítat rozhodujícímu orgánu, že nechce být jen pasívním článkem v průběhu správního řízení a svůj verdikt, který má zásadní památkový dopad, chce opřít o kvalitní odbornou argumentaci. Názor Sboru může totiž sloužit jako důkazní materiál při odůvodnění závazného stanoviska výkonného orgánu státní památkové péče.

Složení Sboru expertů: Podle Jednacího řádu je Sbor tvořen odborníky „z oblasti památkové péče či příbuzného oboru, jakým je např. architektura, stavební inženýrství, urbanismus, kunsthistorie, archeologie apod.“⁶ Na tom by nebylo nic překvapivého, má-li někdo rozhodovat o architektonickém vývoji Prahy, pak kdo jiný, než odborníci právě z těchto oborů. Avšak složení sboru se za deset let jeho existence proměnilo tak, že již většina ze současných členů jsou „živnostníci“ působící v památkové péči, nebo architekti projektující v památkových územích. Na místo zesnulých „bardů“ oboru (doc. D. Líbal, doc. M. Benešová, prof. M. Baše, prof. M. Horyna), působících v první členské sestavě sboru, byli postupně dosazováni opět „živnostníci“ a nikoliv osobnosti z akademické nebo univerzitní sféry (viz tabulku Přehled členů sboru expertů... s. 13).

⁵ http://pamatky.praha.eu/jnp/cz/vybor_zhmp_komise_rhmp_a_poradni_sbory_opp/poradni_sbory_mhmp_opp/index.html, vyhledáno dne 23. 7. 2011

⁶ tamtéž

Podjatost či střet zájmů: Celkem 12 členů Sboru expertů dnes vytváří dokonalou nabídku profesí, která pokryje prakticky celou přípravnou fázi projektu (zpracovatelé stavebně historických, restaurovských, technických, přírodovědných průzkumů, architekti, poradci v stavebních, technických i ekonomických profesích). Zákonitě se proto stává, že na program jednání sboru se dostanou projekty, na nichž se některý ze členů podílel.⁷ Jak v takovém případě sbor čelí střetu zájmů či podjatosti, vysvětlil jeho předseda Ing. arch Petr Malinský na konferenci *Nové ve starém*, pořádané Národním památkovým ústavem a Magistrátem hl. m. Prahy dne 27. 10. 2011: „*Samozřejmě střet zájmu je téma, se kterým se setkáváme velice často. V tomto případě se samozřejmě projednávání nezúčastním a i při hlasování nejsem účasten. To znamená, že podle Jednacího řádu tímto způsobem se vyhýbám střetu zájmů.*“⁸

Problematickým momentem však není jen skutečnost, zda expert chodí při hlasování o projektech, na jejichž přípravě se podílel, poctivě za dveře, nebo ne, ale skutečnost, že osobní autorské pocity a zkušenosti, profesní solidarita či rivalita, sympatie i řevnivost mohou výrazně a mnohdy i zcela podvědomě ovlivňovat posuzování ostatních projektů a odklánět názor do zcela subjektivní roviny.

Klientelistické prostředí: S velkou pravděpodobností lze dokonce předpokládat, že mnohé ze zakázek tito památkoví živnostníci dostávají právě proto, že jsou členy tohoto vlivného poradního orgánu.

Na již zmíněné konferenci předseda sboru Petr Malinský hovořil o historii Sboru expertů a vysvětloval důvody jeho vzniku. Přednesl přitom několik tvrzení, která zajímavě osvětlují skutečný smysl a roli magistrátního poradního orgánu. Petr Malinský totiž zdůraznil, že Sbor expertů vznikl zejména proto, aby korigoval odborná vyjádření Národního památkového ústavu, tedy jako opozice státní složky památkové péče. Malinský přitom popsal postup toho, jak se určitý projekt dostane na stůl Sboru expertů: „*Základním faktem pro posuzování projektů ve Sboru expertů je zejména nesouhlas čili vyloučení konkrétního projektu odborným stanoviskem NPÚ v Praze a následně nesouhlas navrhovatele či investora projektu s tímto faktem. Ten se pak do 7 dnů písemně vyjádří na Odbor památkové péče magistrátu k nesouhlasnému odbornému stanovisku NPÚ a požádá odbor o slyšení ve Sboru expertů nebo sám Odbor památkové péče tento konkrétní projekt zařadí jako bod na projednávání ve Sboru. ... Pro odbor památkové péče je doporučení Sboru expertů v převážné míře směrodatné a závazné stanovisko či rozhodnutí odboru památkové péče ze závěru Sboru expertů vychází.*“⁹

7 Je znám i případ, že byl posuzován kontroverzní projekt velkého stavebního zásahu v centru Prahy, na jehož zpracování se podíleli hned tři členové sboru: Dr. Müllerová jako zpracovatelka SHP, arch. Cigler jako architekt a arch. Malinský jako poradce (viz *Vestavba do vnitrobloku...* s.30).

8 Zvukový záznam z konference *Nové ve starém*, 27. 10. 2011. Uloženo v archivu NPÚ

9 tamtéž

Jak Malinský ukazuje dále, při rozhodování Sboru přitom nehraje roli otázka památkové péče a památkového rozměru projektu, ale zejména ohled vůči investorům a jejich podnikatelskému záměru: „Odborná stanoviska jsou často zcela vytržená z kontextu reality a investoři potažmo stavebníci se dostávají do situací, kdy v dobré víře koupili něco nebo mají objekt a snaží se s ním něco dělat a stanovisko památkářů je v podstatě pro ně vražedné. ... Témata, která se na Sboru objevují, jsou v 90 % témata, která jsou zamítnuta NPÚ. Spousta **klientů** si tohle nechá líbit, nicméně spousta těch investorů je zcela zásadně proti a snaží se obhájit svoje řešení před Sborem, před výkonnou složkou památkové péče, kterou je v tomto případě OPP magistrátu a tím pádem dochází k těžkým třenicím, které se na Sboru často projednávají.“¹⁰

To, na co část pražské odborné veřejnosti dlouho upozorňuje, totiž že prioritou pro magistrát je zájem investora, nikoliv ochrana památek, je zde nazváno zcela otevřeně. Příznačné je, že v improvizované řeči, kterou přepisujeme doslovně z archivní nahrávky, použil architekt Malinský místo slova investor slovo „klient“.

Hodí se také upozornit, že role Sboru, jak ji popsal jeho předseda, je v rozporu s jeho oficiálním posláním. Z popsaného postupu totiž vyplývá, že na program jednání Sboru se nedostanou „významné problémy památkové péče“, jak stojí v Jednacím řádu, ale zejména ty projekty, k nimž zaujme Národní památkový ústav jako odborná složka odmítavé stanovisko a to komplikuje investorům situaci.¹¹

Deformace základních priorit: K další nepřijatelné praxi Sboru expertů, která však názorně ilustruje výše řečené nastavení priorit, patří skutečnost, že diskuse kolem projektu novostavby dostane větší prostor, než zhodnocení stavby, která má být kvůli ní odstraněna.¹² S investorem jsou aktivně a vstřícně hledány přijatelné varianty nové budovy, avšak o to méně je podrobena zkoumání a hodnocení budova historická. Přitom postup orgánu památkové péče by z logiky věci měl být přesně opačný, jednání o novostavbě by nemělo být zahájeno dříve, než dojde ke konsensuálnímu názoru obou složek památkové péče, že historická budova může být pro svoji nízkou hodnotu zbořena.

Výsledkem dosavadní činnosti Sboru, jak ji popsal Petr Malinský, je, že za deset let své existence ztratil Sbor expertů mezi odborníky veškerou prestiž. Podobá se dnes spíše agentuře, která investorům všemožně usnadňuje realizaci projektů nové výstavby na památkovém území, než nezávislému a odborně respektovanému orgánu památkové péče.

¹⁰ tamtéž

¹¹ Na program jednání Sboru expertů, jak lze ze zveřejněných zápisů vyčíst, se někdy dostanou pochopitelně i ty projekty, které Národní památkový ústav schválil. Také jsou zaznamenatelné případy shodného zamítavého názoru obou složek. Ovšem názorová shoda obou orgánů je spíše výjimečná. Rekordní v tomto směru byl rok 2005, kdy Sbor expertů ve více než 30 případech povolil projekty, které NPÚ před tím již zamítl.

¹² Oba dva zmíněné postupy provázely projednávání případu demolice na rohu Václavského náměstí a Opletalovy ulice - 1) NPÚ vydal zamítané stanovisko k celému projektu, 2) na Sboru expertů se projednával pouze budoucí projekt, nikoliv hodnota stávajícího domu, 3) jedním z hlavních podkladů pro závazné stanovisko magistrátu se stal souhlas Sboru expertů

Členové Sboru expertů pro památkovou péči OPP MHMP 2001–2012

Jméno	Profese či funkce v oboru	Členem od	Členem do	Členové s klientelistickým potenciálem	Podrobněji v tomto Věstníku
Zakládající členové					
Prof. Ing. arch. Miroslav Baše	Architekt – urbanista, Pedagog	5. 2. 2001	2008 – zemřel	X	X
Doc. PhDr. Marie Benešová , DrSc.	Historička umění, pedagožka	5. 2. 2001	2007 – zemřela	X	X
Ing. arch. Otto Dvořák	Architekt	5. 2. 2001	Dosud	CDI/City Design International, s.r.o., vlastní architektonická praxe	Viz s. 20
Prof. akad. arch. Václav Girsa	Architekt, pedagog	5. 2. 2001	Před 2004	X	X
PhDr. Josef Holeček	Historik umění	5. 2. 2001	Dosud	Stavebně historické průzkumy, poradenství	Viz s. 21
Prof. PhDr. Mojmír Horyna , CSc.	Historik umění, pedagog	5. 2. 2001	2011 – zemřel	X	X
Pavel Jerie	Historik umění, památkář, generální ředitel NPÚ (2006-2009), náměstek generální ředitelky NPÚ	5. 2. 2001	Dosud	X	X
Doc. JUDr. PhDr. Dobroslav Líbal , DrSc.	Historik umění, pedagog	5. 2. 2001	2002 – zemřel	X	X
Ing. arch. Petr Malinský	Architekt	5. 2. 2001	Dosud	DaM, s.r.o. – vlastní architektonická praxe; poradenství	Viz s. 18
Ing. arch. Jiří Musálek	Soudní znalec, poradce, vedoucí úředník OPP MHMP (do 2004)	5. 2. 2001	Dosud	Poradenská činnost, Praxe soudního znalce (odhady cen nemovitostí, stavebnictví, památková péče)	Viz s. 17
PhDr. Ivan Muchka	Historik umění	5. 2. 2001	Dosud	X	X
Mgr. Věra Müllerová	Historička umění	5. 2. 2001	Listopad 2011	Stavebně historické průzkumy, poradenská činnost	Viz s. 22
Ing. arch. Jan Sedlák	Architekt – urbanista, pedagog	5. 2. 2001	Dosud	Projekční činnost ve výstavbě	Viz s. 23
PhDr. Ladislav Špaček	Památkář, ředitel NPÚ v Praze (do 2002)	5. 2. 2001	Leden 2006	X	X
Prof. Dr. Jindřich Vybíral	Historik umění, pedagog	5. 2. 2001	Prosinec 2001	X	X
Mgr. Jiřina Knížková	Bývalá ředitelka OPP MHMP (do 2002)	5. 2. 2001	Dosud	Poradenská činnost	Viz s. 22
Doplnění členové					
Ing. arch. Zdeněk Lukeš	Historik architektury, pedagog	Prosinec 2001	Únor 2010	Poradenství v oblasti historie architektury	Viz s. 24
Doc. Ing. arch. Jakub Cigler	Architekt, pedagog	Červen (?) 2002	Dosud	Cigler Marani Architects, a.s. - vlastní architektonická praxe	Viz s. 25
PhDr. Michael Zachař	Historik umění, ředitel NPÚ v Praze (od 2003)	Leden 2003	Dosud	X	X
Ing. arch. Mikoláš Vavřín	Architekt	Červen (?) 2003	Listopad 2005	Projektová činnost ve výstavbě	X
Doc. PhDr. Josef Štulc	Historik umění, památkář, bývalý ředitel NPÚ (do 2003)	Duben 2006	Listopad 2011	X	X
Ing. arch. Václav Jandáček	Stavební inženýr	Září 2006	Prosinec 2011	Stavebně technická a konzultační kancelář	Viz s. 26
Ing. arch. Martina Bártová	Architektka, památkářka, náměstkyně ředitele NPÚ v Praze (do 2011)	Únor 2007	Dosud	Stavebně historické průzkumy	Viz s. 26
PhDr. Zdeněk Dragoun	Archeolog	Květen 2010	Dosud	X	X
JUDr. PhDr. Jiří Plos	Právník a historik umění	Květen 2010	Září 2011	Poradenská činnost ve stavebnictví	X
PhDr. Jan Vojta	Historik umění	Květen 2010	Dosud	JV Koncept, s.r.o. – rozsáhlá nabídka poradenských služeb a průzkumných prací pro investory	Viz s. 27
Prof. Ing. arch. Vladimír Šlapeta , DrSc.	Architekt, pedagog	Listopad 2011	Dosud	Posudky pro investory	X
doc. akad. arch. Mikuláš Hulec	Architekt	Prosinec 2011	Dosud	Vlastní architektonická praxe	X

Kdy je expert nezávislý? Ve správním řízení mají vyjádření, posudky a stanoviska hodnotu důkazů. Kolik se správnímu orgánu, v našem případě OPP MHMP, takových materiálů sejde na stole, tolik jich musí prostudovat a vyrovnat se s jejich obsahem. V případě natolik neexaktní disciplíny, jakou je památková péče, by si však měl orgán při vyhodnocování prvotně rozdělit podkladové materiály na závislé a nezávislé. Které posudky jsou závislé? Především ty, které předložil sám investor na podporu svého záměru. Nemusí tím být fatálně snížena jejich odborná kvalita, a pokud existuje navíc vzácná názorová shoda s posudky nezávislymi, zejména s vyjádřením NPÚ Praha, pak mohou být i plnohodnotně akceptovány. Pokud však mezi názory vznikne zásadní rozpor, pak mají nezávislá vyjádření logicky hodnotu vyšší.

V případě praxe OPP MHMP je tomu však často úplně naopak (viz Záměr demolice čp. 1601..., s. 32, Nástavba domu čp. 642... s. 38). Obecně by se dalo říci, že nezávislým expertem je ten, jemuž zadáte posudek a předem netušíte, zda bude kladný či záporný. Takové ale investoři nevyhledávají. Naopak, s vysokou frekvencí se v kontroverzních kauzách stále opakují některá jména „expertů-posudkářů“, kteří zřejmě již zcela propůjčili své jméno do honorovaných služeb investorům.

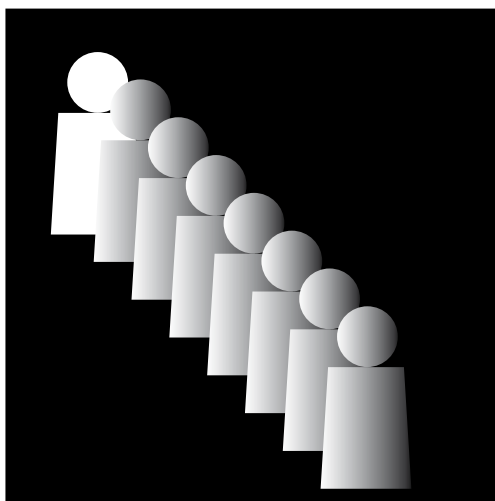
Co je střet zájmů? „*Střetem veřejného zájmu se zájmem osobním se rozumí takové jednání, popřípadě opomenutí veřejného funkcionáře, které ohrožuje důvěru v jeho nestrannost nebo při němž veřejný funkcionář zneužívá svého postavení k získání neoprávněného prospěchu pro sebe nebo jinou fyzickou či právnickou osobu.*“ **Těmito slovy byl střet zájmů definován v prvním zákoně, který se tímto problémem u nás zabýval (238/1992 Sb.).** Jednodušeji lze střet zájmů definovat jako „*situaci, ve které je člověk odpovědný dvěma nebo více různým organizacím či autoritám, jejichž požadavky na jeho chování se více či méně zásadním způsobem rozcházejí*“¹³, případně jako „*stav, kdy určitý subjekt, který je povinen něco konat (nebo se naopak nějakého jednání zdržet), se současně dostává i do pozice subjektu, jemuž je takové plnění (zdržení se) ku prospěchu nebo naopak ke škodě*“.¹⁴

V souladu s těmito definicemi je podle nás ve střetu zájmů například architekt, který plní významné (a památkově problematické) zakázky na území pražské památkové rezervace a zároveň působí jako expertní poradce památkového odboru magistrátu, jenž má na výstavbu v památkové rezervaci dohlížet. A to nejen v případě, kdy na stole leží jeho projekt!

V dosavadních diskusích o jednotlivých pražských kauzách občas docházelo k matení pojmů, proto přidáváme malé upřesnění: Střet zájmů naopak nenastává ve chvíli, kdy milovník památek protestuje proti jejich ničení (nebo když se odpůrce památek zasazuje o jejich demolici), kdy nezávislý odborník vypracuje stanovisko k zamýšlené stavbě nebo přestavbě, kdy občanské sdružení zaměřené na ochranu památek usiluje o ochranu památek.

¹³ <http://www.bezplatnapravniporadna.cz/online-zdarma/spravni-pravo/obce-organy-obce-obcane/9379-definice-pojmu-stret-zajmu.html>

¹⁴ http://cs.wikipedia.org/wiki/St%C5%99et_z%C3%A1jm%C5%AF

Členové Sboru expertů v klientelistickém pokušení

Do následujícího „portrétního tabla“ byli vybráni členové Sboru expertů s největším klientelistickým potenciálem.¹⁵ Neznamená to však, že do pavučiny klientelismu vstupují všichni zcela vědomě a bezskrupulózně. **Mnozí jsou jistě stále přesvědčeni, že jen dělají dobře svoji práci, a proto o ni mají investoři zájem...** Ze zorného úhlu veřejnosti lze těžko rozlišit, kdo napsal posudek pochlebující investorovu kontroverznímu záměru jako upřímný výraz vlastního přesvědčení a kdo jako snadný způsob obživy, kdo vyprojektoval novostavbu odmítanou Národním památkovým ústavem i veřejností z autentického tvůrčího puzení a kdo jen z touhy po lukrativní či prestižní zakázce. V každém případě je opakovaný či vícenásobný konflikt tvůrčího produktu člena Sboru expertů pro památkovou péči s názorem odborného orgánu památkové péče a veřejnosti natolik podezřelým znamením, že tvůrce zcela diskvalifikuje pro jakoukoliv další expertní činnost v památkové péči. Je nepochopitelné, že si to někteří z níže jmenovaných neuvědomili, případně uvědomili, a přesto v podezřelé pozici setrvali. Jak si to vysvětlit? Pravděpodobně k tomu mají zvláštní důvod. Někteří již jedenáctý rok!

15 Údaje o živnostenském podnikání a data narození jsme čerpali jednoduchým vyhledáním ve veřejně přístupných údajích živnostenského rejstříku <http://www.rzp.cz/>.

Ing. arch. Jiří Musálek

Členem Sboru expertů: od založení – dosud, v letech 2001–2009 jeho předseda

Kvalifikace a praxe: Ing. arch. Jiří Musálek (nar. 10. 10. 1957) je dle titulu soudě vystudovaným architektem, není však činný jako projektující architekt a není registrován mezi autorizovanými osobami České komory architektů. Od devadesátých let 20. století působil jako zástupce vedoucí odboru památkové péče Magistrátu hl. m. Prahy Mgr. Jiřiny Knížkové. V tomto tandemu byli také vedoucí a její zástupce „ocenění“ anticeinou Bestia triumphans v roce 2000, která jim byla udělena za to, že „svou liknavostí a nesprávnými rozhodnutími dlouhodobě poškozují památky v historické části Prahy.“¹⁶ Ve své funkci setrval Jiří Musálek i po odchodu Jiřiny Knížkové z funkce pod novým šéfem odboru Janem Kněžínkem. Musálkova obhajoba demolic¹⁷ i masového povolování půdních vestaveb v historickém centru, v níž se střetl s názorem památkářů Národního památkového ústavu,¹⁸ měla svoji logiku, protože sám si vybudoval u Malostranského náměstí půdní rezidenci.¹⁹ Po mediální ostudě, která vznikla v souvislosti se zveřejněním nekalých praktik, s nimiž bylo jméno Jiřího Musálka spojeno,²⁰ z magistrátní funkce v březnu 2006 odešel.²¹ Předsedou Sboru expertů však zůstal až do roku 2009 a dle zveřejněných zápisů je stále pilným frekventantem jednotlivých zasedání...

Podnikání a živnostenská činnost: Podle vlastního webu²² od roku 1990 působí Ing. arch. Jiří Musálek jako soudní znalec odhadů ceny nemovitostí, ve stavebnictví a v památkové péči. Zpracovává znalecké posudky a) o cenách všech druhů staveb a pozemků, kulturních památek, bytů a nebytových prostor, podniků a věcných břemen; b) znalecké posudky stavebně technického stavu budovy, ceny stavebních prací a rozčlenění stavebních nákladů na práce charakteru investic a oprav; c) znalecké posudky ocenění památkově chráněných objektů a souborů včetně umělecké výzdoby a prvků, posouzení vhodnosti zásahů do kulturních památek z hlediska orgánů památkové péče, **posouzení stanovisek orgánů památkové péče a odvolání se proti těmto stanoviskům.** Podle živnostenského rejstříku má též živnostenské oprávnění k činnostem poradenským, realitním a inženýrským v investiční výstavbě. V letech 1993–2006 byl společníkem firmy Dual Consulting, s.r.o.

Odborná činnost: Veřejně se Ing. arch. Jiří Musálek neprojevuje, nepublikuje, na odborných akcích nevystupuje, do diskusí nevstupuje. Jedinou jeho osobní veřejnou stopou je uvedený reklamní web na znalecké práce.

16 http://zpravy.idnes.cz/cenu-bestia-triumphans-ziskali-pamatkari-z-prazskeho-magistratu-pyo-domaci.aspx?c=A000613154051praha_dky

17 http://zpravy.idnes.cz/historicke-jadro-mesta-je-ohrozeno-duf-/domaci.aspx?c=A011109_081422_praha_lin

18 http://zpravy.idnes.cz/mesto-dostatecne-nechrani-strechy-v-centru-fk6-/domaci.aspx?c=A020807_075353_praha_ton

19 Viz titulní foto Věstníku Za starou Prahu č. 1/2005

20 <http://www.cs-magazin.com/template/index.php/index.php?a=a2006051033>

21 <http://mam.ihned.cz/c1-18095390-urednik-s-ستي-byty-a-tremi-domy-opustil-magistrat>

22 www.musalek.cz

Ing. arch. Petr Malinský

Členem Sboru expertů: *od založení – dosud, na 93. zasedání, které proběhlo 5. 2. 2009, byl zvolen předsedou a tento post stále zastává.*²³

Odborná kvalifikace a praxe:²⁴ Ing. arch. Petr Malinský (nar. 10. 4. 1961) vystudoval architekturu na ČVUT a architekturu zde v období 1993–1996 i vyučoval. Roku 1990 založil s Richardem Doležalem architektonickou kancelář DaM.²⁵ Publikoval v časopisech zabývajících se architekturou (Architekt, Stavba, Fórum architektury a stavitelství, Zprávy památkové péče). Tématem článků jsou nejčastěji jeho vlastní architektonické počiny. Kromě členství ve Sboru expertů je členem i České komory architektů a Obce architektů.

Podnikání a živnostenská činnost: Spolumajitel architektonického ateliéru DaM, spol. s r.o.²⁶

Činnosti v rámci Prahy: Jako předseda Sboru expertů jde Ing. arch. Petr Malinský svým kolegům svérázným příkladem. Jeho jméno je spojeno s řadou necitlivých zásahů do památkového fondu Prahy, např. několik let nedokončená přestavba bývalé budovy ČSOB Na Příkopě na obchodní dům, projekt brutální přestavby domu čp. 1166 v Petřské čtvrti na hotel či našťestí nerealizovaný návrh na dostavbu areálu Obecního dvora.²⁷

Z novějších kauz je to například soutěž pražského magistrátu na revitalizaci Mariánského náměstí z roku 2009, v níž s návrhem obsahujícím 145 parkovacích míst v podzemí severní části Mariánského náměstí zvítězily pro tento účel sdružené ateliéry DaM a MAC-Architecture.²⁸ Je zajímavé, že většina z 12 členů poroty soutěže byli buď Malinského kolegové ze Sboru expertů, nebo pracovníci magistrátu (Mgr. Jan Kněžínek, Ing. arch. Otto Dvořák, Ing. arch. Zdeněk Lukeš, PhDr. Michael Zachař, Doc. Ing. arch. Jakub Cigler, Ing. Ladislav Tomeš, Ing. Ivan Vinš, Ing. Pavel Jaroš). Díky medializovanému protestu jednoho z diskvalifikovaných účastníků soutěže Ing. arch. Tomáše Vícha se o problematickém střetu zájmů Ing. arch. Malinského začalo konečně veřejně hovořit a psát²⁹ a architekt byl dokonce za střet zájmů trestán stavovským soudem České komory architektů.³⁰

Zajímavá je úloha Ing. arch. Malinského jako poradce, či pří-

23 Sbor expertů - Přehled činnosti za dobu existence u příležitosti 100. jubilejního zasedání dne 3. 12. 2009

24 <http://www.gjf.cz/vystavy/dam.html>

25 <http://www.dam.cz/projekty.php>

26 <http://www.gjf.cz/vystavy/dam.html>

27 <http://www.dam.cz/archiv.php>

28 http://www.praha.eu/jnp/cz/home/budoucnost_historie/rozvoj_mesta/marianske_namesti_ma_slouzit_lidem.html

29 http://prazsky.denik.cz/zpravy_region/marianske-namesti-byla-soutez-regulerni20091110.html ;

<http://respekt.ihned.cz/glosy/c1-39050480-pod-okny-magistrat%20u-je-nejvetsi-tma>

30 Viz článek Karoliny Vránkové Nový dům na starém rohu v časopisu Respekt: <http://respekt.ihned.cz/c1-51901610-novy-dum-na-starem-rohu>

mo mluvčího a obhájce některých návrhů kolegů architektů. Na Památkové radě, poradním orgánu ředitele pražského NPÚ, takto například obhajoval návrh kolegy ze Sboru expertů Ing. arch. Jakuba Ciglera na zástavbu vnitrobloku mezi Václavským náměstím a ulicemi Jindřišskou, Panskou a Na Příkopě (viz Vestavba do vnitrobloku ... s. 30). Další profesně solidární „kooperaci“ lze zaznamenat s architektem Richardem Sidejem z ateliéru Znamení čtyř - architekti, s.r.o. Ten byl v porotě interní investorské soutěže na projekt Novomlýnské brány (viz Záměr demolice čp. 1502..., s. 36) a veřejně na tiskové konferenci 5. 1. 2012 projekt ateliéru DaM obhajoval. Zřejmě „na oplátku“ pomohli zas kolegové ze Sboru expertů Petr Malinský a Josef Holeček nadstandardním způsobem prosadit kladné závazné stanovisko na projekt Richarda Sideje v problematice kauze nástavby domu čp. 642 ve Štěpánské ulici (viz Nástavba domu čp. 642..., s. 38).

Nejkřiklavějším příkladem nejasně vymezené role Petra Malinského z poslední doby je právě diskutovaný projekt Novomlýnská brána v Revoluční ulici, který je dílem ateliéru DaM. Na něm je však Malinský zúčastněn dokonce v trojjediné roli. Je a) spoluautorem návrhu novostavby, b) předsedou Sboru expertů, o jehož souhlas se opírají závazná stanoviska magistrátu, ale navíc c) i držitelem plné moci investora a vlastníka nemovitosti (Walter Titze s.r.o.), na jejímž základě vystupuje nejen jako předkladatel žádosti, ale i stylist oponentního vyjádření investora vůči názoru Národního památkového ústavu (viz Záměr demolice domu čp. 1502..., s. 36). Projekt též veřejně podpořil Ing. arch. Zdeněk Lukeš.

Samotnou produkci ateliéru DaM samozřejmě nelze hodnotit jen negativně. Patří bezesporu k elitě současné české architektonické tvorby a některé stavby jsou po právu oceňovány v soutěžích i názory odborníků, např. palác Euro na Václavském náměstí, polyfunkční dům na Petřském náměstí, kancelářský dům Main Point Karlín v Pobřežní ulici.³¹ Je třeba si však položit otázku, do jaké míry je mimořádný objem zakázek ateliéru DaM³² i reflexí památkářského angažmá Petra Malinského ve Sboru expertů OPP MHMP.

31 <http://www.dam.cz/projekty.php>

32 Např. práce pro developera Immofinanz Group - přestavby bývalých sídel ČSOB v centru Prahy: <http://www.stavebni-forum.cz/cs/article/20855/jindriska-16-ceska-kancelarska-premiera-immofinanz/>

Ing. arch. Otto Dvořák

Členem Sboru expertů: *od založení – dosud*³³

Odborná kvalifikace a praxe: Ing. arch. Otakar Dvořák (nar. 15. 10. 1938) absolvoval ČVUT v Praze a následně zamířil do Ameriky, kde navštěvoval Graduate School of Design na Harvardské univerzitě. Získal zde magisterský titul v oboru architektury a na Harvardu i 15 let učil.³⁴ Po návratu do Čech působí jako strategický a urbanistický poradce developerské společnosti Discovery Group.³⁵ Články publikoval například v časopisu Architekt. Používá křestní jméno Otto.

Podnikání a živnostenská činnost: V Praze založil v roce 1997 architektonický ateliér CDI/City Design International, s.r.o. a spolupracuje s developerskými firmami jako poradce pro urbanismus a projektant – působí například jako strategický a urbanistický poradce developerské společnosti Discovery Group.³⁶

Činnosti v rámci Prahy: Jméno Otto Dvořáka je spojeno především s autorstvím návrhu kancelářské budovy Prague City Center, která nahradila cenný Špačkův dům mezi Klimentskou a Petruskou ulicí stržený na základě rozhodnutí magistrátu v roce 1993.³⁷ V řadě dalších projektů vystupuje jako konzultant, např. nepříliš zdařilá novostavba Charles Square Center na Karlově náměstí, ve své době kontroverzní novostavba Hotelu Four Seasons na Rašínově nábřeží,³⁸ přestavba bývalého kláštera v Karmelitské ulici na Mandarin Hotel Oriental Praha, nebo jako spoluautor, např. přestavba budov parního mlýna v Holešovicích. Je rovněž autorem projektu připravované zástavby severní části rozsáhlého areálu Žižkovského nákladového nádraží pro developera Discovery Group. I proto často vystupuje ve veřejných debatách na téma budoucího osudu budovy bývalého nádraží, i když ta samotná stojí na pozemku jiného developera, a hájí možnost její demolice. „*Se zachováním určitého fragmentu této stavby bych ale určitě neměl problém.*“³⁹

33 Sbor expertů - Přehled činnosti za dobu existence u příležitosti 100. jubilejního zasedání dne 3. 12. 2009

34 www.praguepost.com/archivescontent/32964-boyhood-fascination-plants-seed.html

35 <http://www.stavebni-forum.cz/cs/article/19865/otto-dvorak-discovery-group-kolem-kazdeho-vetsiho-projektu-je-nutne-vybudovat-siroky-konsensus/>

36 <http://www.stavebni-forum.cz/cs/article/19865/otto-dvorak-discovery-group-kolem-kazdeho-vetsiho-projektu-je-nutne-vybudovat-siroky-konsensus/>

37 Tomáš Gregůrek: Případ Špačkova domu – kmotr demolice v centru Prahy, <http://praguewatch.cz/reports/view/356>

38 Zprávy Klubu Za starou Prahu, 2/1995, s. 8.

39 <http://www.stavebni-forum.cz/cs/article/19865/otto-dvorak-discovery-group-kolem-kazdeho-vetsiho-projektu-je-nutne-vybudovat-siroky-konsensus/>

PhDr. Josef Holeček

Členem Sboru expertů: *od založení - dosud*

Odborná kvalifikace a praxe: PhDr. Josef Holeček (nar. 4. 8. 1961) je uváděn jako historik a expert v oboru teorie a metodiky památkové péče. Roku 2006 se stal členem poradního sboru problematického generálního ředitele NPÚ Tomáše Hájka (spolu s J. Plosem, P. Malinským, J. Ciglerem atd.), s J. Plosem tvořil nerozlučnou dvojici v několika výběrových komisích a poradních sborech NPÚ za T. Hájka, později se však proti Hájkovi obrátil a své dřívější jednání označil za omyl.⁴⁰ Je spoluautorem několika odborných publikací vydaných NPÚ - např. Předprojektová příprava a projektová dokumentace v procesu péče o stavební památky (2004), Projektování obnovy stavebních památek (2008) - a metodických materiálů OPP MHMP.

Podnikání a živnostenská činnost: Má živnostenské oprávnění na poradenskou a konzultační činnost, zpracování studií a posudků. Na stavebně historických a restaurátorských průzkumech často spolupracuje s řadou dalších osob, např. Alenou Krušinovou, Petrem Štoncnerem, Miroslavem Koželuhem a dalšími, jejichž práci zastřešuje jako šéf týmu nebo konzultant. Častá je též jeho týmová spolupráce s dalšími členy Sboru expertů PhDr. Janem Vojtou (viz PhDr. Jan Vojta, s. 27), zejména při restaurátorských průzkumech a poradenství - z poslední doby Klementinum, Dům U Drahomířina sloupu, s Ing. arch. Petrem Malinským - Novomlýnská brána⁴¹ (viz Záměr demolice domu čp. 1502..., s. 36), Štěpánská (viz Nástavba domu čp. 642..., s. 38) i Ing. arch. Jakubem Ciglerem - např. nerealizovaný záměr stavby obytného domu na náplavce u Hergetovy cihelny.⁴²

Činnost v rámci Prahy: Josef Holeček představuje v rámci pražské památkové rezervace velmi problematickou osobu. Jako odborník na metodiku památkové péče na jedné straně hodnotí a schvaluje projekty ve Sboru expertů, na straně druhé se nechává najímat investory jako „nezávislý“ zpracovatel stavebně historických průzkumů a odborných posudků, které však vyznívají nekompromisně v jejich prospěch. Domnívá se, že zdrží-li se hlasování při projednávání dané záležitosti ve Sboru expertů, žádný problém tak nevzniká. Mezi sporné projekty, na jejichž přípravě spolupracoval, patří například: SHP k dostavbě do areálu Hergetovy cihelny na Malé Straně, kterou projektoval jeho kolega ze Sboru expertů Jakub Cigler pro Sebastiana Pawlowského, 2003; SHP Revoluční čp. 1502, 2010 (viz Záměr demolice domu čp. 1502..., s. 36); spoluautor SHP Václavské náměstí/Opletalova čp. 1601 s A.Krušinovou, 2010 (viz Záměr demolice domu čp. 1601..., s. 32); SHP Štěpánská čp. 642, 2011 (viz Nástavba domu čp. 642..., s. 38).

40 http://ihned.cz/1-10104250-18553550-000000_mail-1f, <http://www.zastarouprahu.cz/stanoviska/situace.htm>, <http://www.zastarouprahu.cz/ruzne/drama.htm>

41 <http://www.ecpm.cz/cz/clanky/2496-pamatkari-zrejme-povoli-zboreni-domu>, <http://archiweb.cz/salon.php?action=show&id=11197&type=10>, <http://www.zastarouprahu.cz/kauzy/revolucni/revolucni01.htm>,

42 <http://www.zastarouprahu.cz/kauzy/objekt-k/dumuherg.htm>, <http://www.zastarouprahu.cz/ruzne/objekt-k.htm>

Mgr. Jiřina Knížková

Členkou Sboru expertů: *od založení – dosud*

Kvalifikace a praxe: Mgr. Jiřina Knížková (nar. 23. 7. 1946) má právní vzdělání. Před rokem 1989 pracovala na odboru kultury NVP, od devadesátých let 20. století⁴³ zastávala funkci vedoucí odboru památkové péče Magistrátu hl. m. Prahy, v níž si za svoje postoje a schvalovací činnost vysloužila odbornou kritiku vrcholící udělením antigeny Bestia Triumphans v tandemu Knížková-Musálek (viz Ing. arch. Jiří Musálek, s. 17). V roce 2002 vedoucí funkci opustila, zůstává však členkou Sboru expertů.

Podnikání a živnostenská činnost: Od dubna 2003 má v živnostenském rejstříku registrováno živnostenské oprávnění v oboru Činnost podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických poradců, tedy ve stejném oboru jako Jiří Musálek. Existuje předpoklad, že na Musálkovu podnikatelskou činnost je v živnostenském podnikání stále navázána, například tím, že některé práce pokrývá svým jménem. V žádných inzertních stránkách ani jiných elektronických stopách se však její jméno nevyskytuje.

Činnost v rámci Prahy: Odborně není Mgr. Knížková aktivní, nepublikuje, ani se jinak veřejně neprojevuje.

Mgr. Věra Müllerová

Členkou Sboru expertů: *od založení – do listopadu 2011*

Kvalifikace a praxe: Historička umění Mgr. Věra Müllerová (nar. 25. 9. 1945) byla v první polovině 90. let 20. století ředitelkou Pražského ústavu památkové péče, který byl tehdy ještě podřízen Magistrátu hl. m. Prahy. Po nesouhlasu s demolicí Špačkova domu v roce 1993 byla odvolána a vystřídána poslušnějším ředitelem Pavlem Pirklem. V další své profesní činnosti se zaměřila na zpracování zejména umělecko-historických hodnocení v rámci stavebně-historických průzkumů pro investory a majitele staveb. Její práce je pro obsažnost a fundovanost vysoce hodnocena.

Živnostenské podnikání: Využívá živnostenské oprávnění na poradenskou a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků.

⁴³ Přesnější údaje se nepodařilo z veřejných zdrojů vyčíst.

Ing. arch. Jan Sedlák

Členem Sboru expertů: *od založení - dosud*

Odborná kvalifikace a praxe: Ing. arch. Jan Sedlák (nar. 29. 12. 1951) vystudoval fakultu architektury ČVUT (absolvent 1977). Působil jako urbanista v SÚRPMO, přednášel urbanismus na VŠUP. Od roku 1991 má vlastní projekční ateliér, v současnosti je také činný na fakultě architektury ČVUT a vede zde ateliér na Ústavu navrhování. Věnuje se hlavně problematice urbanismu historických měst a obcí. Dlouhá léta pracuje na urbanistických studiích pro Prahu, zaměřuje se hlavně na památková území.

Podnikání a živnost v památkové rezervaci: Jeho projekční ateliér zpracovává řadu urbanistických studií - revitalizace čtvrtí a územní plánování, v tomto oboru pracuje většinou přímo pro konkrétní městskou část.

Činnost v rámci Prahy: V územně plánovacích dokumentech - návrzích i realizacích - se soustřeďuje hlavně na památkovou rezervaci a čtvrti z konce 19. století. Mezi jeho projekty patří práce pro Městskou část Praha 1: regulační plány Anenské čtvrti (v platnosti od 2002) a Petrské čtvrti (pouze v konceptu), studie úprav Malé náměstí-Perštýn (2007), studie úprav Betlémská-Anenská čtvrť (2008); Urbanistická studie území nákladového nádraží Žižkov pro Prahu 3 (2010). V posledních letech byl také zpracovatelem některých částí Urbanisticko-architektonických průzkumů Václavského náměstí a Staroměstského náměstí, které si OPP MHMP objednal na zakázku od firmy JV Koncept, s. r. o. dalšího člena Sboru expertů PhDr. Jana Vojty (viz PhDr. Jan Vojta, s. 27).

Ing. arch. Zdeněk Lukeš

Členem Sboru expertů: *prosinec 2001 – únor 2010*

Odborná kvalifikace a praxe: Ačkoliv Zdeněk Lukeš (nar. 2. 3. 1954) vystudoval architekturu na ČVUT, působil většinu života jako historik architektury. Specializuje se zejména na přelom 19. a 20. století a předválečnou a meziválečnou architekturu. V tomto oboru je respektovaným odborníkem s bohatou publikační činností – kromě velké řady článků se podílel například na monografii o Josefu Gočárovi (2010), Janu Kotěrovi (katalog výstavy 2001) nebo Josipu Plečnikovi (1997). Přispíval také do IV. dílu Dějin českých dějin umění, do Uměleckých památek Prahy či Nové encyklopedie českého výtvarného umění. Proslul však zejména jako aktivní a oblíbený popularizátor oboru – je častým hostem médií a debat, pravidelně publikuje v Lidových novinách, pořádá naučné procházky po Praze apod. Krom toho je aktivní také jako pedagog – učil na VŠUP, na Technické univerzitě v Liberci a na New York University in Prague.

Podnikání a živnostenská činnost: Disponuje živnostenským oprávněním v oboru poradenství v oblasti historie architektury.

Povaha činnosti v rámci Prahy: Činnost Zdeňka Lukeše v pražské památkové rezervaci se z našeho pohledu jeví jako problematická. Na jedné straně se veřejně staví proti ničení řady pražských památek a dlouhodobě obhajuje možnost soužití nové a staré architektury, na straně druhé však svojí odbornou autoritou zaštilil řadu projektů, které v pražském památkovém a urbanistickém kontextu patří mezi ty vůbec nejproblematictější. Prvním z nich je demolice Ringhofferových závodů na Smíchově.⁴⁴ Zdeněk Lukeš zde roku 1996 zpracoval expertní posudek, na jehož základě byl celý rozsáhlý areál srovnán se zemí a ponechány z něho byly jen tři objekty, tzv. Zámek a Zámeček a fasáda tovární haly do Plzeňské ulice. Nutno však dodat, že areál trpěl značnou zchátralostí a že investor nerespektoval Lukešův návrh na vytvoření členitější a otevřenější urbanistické struktury.⁴⁵

Kontroverznější je Lukešovo vstřícné stanovisko k tzv. Palladiu, památkově a urbanisticky nejproblematictějšímu projektu ve vnitřní Praze.⁴⁶ Lukeš zde – spolu s Dobroslavem Líbalem – měl vypracovat vstřícný posudek k výslednému projektu novostavby. Na stranu investora se také postavil v případě Hotelu Juliš na Václavském náměstí, když byla památkově chráněná funkcionalistická stavba Pavla Janáka novým majitelem zdevastována při přestavbě na sportovní obchod. V nedávné době se také postavil za demolice vil u Vorlíků na Špejchaře.

Nejvýraznější ukázkou kontroverzní role Zdeňka Lukeše v rámci pražské památkové rezervace byl jeho posudek, který magistrátu posloužil jako hlavní argument pro demolici domu na rohu Opletalovy ulice a Václavského náměstí (viz Záměr demolice čp. 1601..., s. 32). Souhlasná expertní stanoviska, která posléze tvořila podklad pro rozhodnutí magistrátu, Lukeš dodal i ke stavbám svých kolegů ze Sboru expertů. Ocenil například stavbu tzv. Florentina architekta Jakuba Ciglera (hájl už jeho projekt novostavby u Hergetovy cihelny) a obhajoval také stavbu tzv. Novomlýnské brány od ateliéru DaM předsedy sboru expertů Petra Malinského, pro niž by bylo nutné zbořit novorenesanční dům z roku 1867 (viz Záměr demolice čp. 1502..., s. 36)

Nutno říct, že ve svých stanoviscích a posudcích, které on sám nejčastěji nazývá „komentáři“, se Zdeněk Lukeš vždy vyhýbá památkovým excesům a jednoznačným výrokům, někdy dokonce text formuluje tak opatrně, že se jeho konkrétní smysl rozplývá ve víceznačnosti. Na druhou stranu často pracuje s argumenty vytrženými ze souvislostí nebo stojící mimo jádro problému – pro demolici na Václavském náměstí například měl mluvit fakt, že dům přišel o fasádu z 19. století, vily na Špejchaře zase mohou být obětovány, protože nejsou součástí vilové čtvrti apod.

44 Hanzlíková, Kateřina: Ringhofferova továrna na Smíchově. Neúspěšný pokus o záchranu a problém dokumentace před demolicí. In: Sto let Klubu za starou Prahu 1900-2000. Jubilejní sborník. Praha 2000

45 Zdeněk Lukeš: Bývalá Ringhofferova továrna – Tatra. Expertní posudek centra Smíchova, 1996

46 Jsem rád, že mi nesetli hlavu: Rozhovor se Zdeňkem Lukešem, Reflex, 30. 6. 2011

Doc. Ing. arch. Jakub Cigler

Členem Sboru expertů: červen (?) 2002 – dosud ⁴⁷

Odborná kvalifikace: Doc. Ing. arch. Jakub Cigler (nar. 26. 1. 1962) vystudoval na fakultě architektury ČVUT a odjel na praxi do Londýna.

Po návratu do Prahy založil v roce 1989 Studio Jakub Cigler. Následoval pobyt v New Yorku, po návratu do Čech začal vyučovat na katedře architektury VŠUP, v roce 1992 se stal prorektorem a v roce 1993 docentem. V letech 1992–1997 působil jako společník v architektonické a inženýrské společnosti AIM Ltd. V období 1997–2001 byl jedním ze tří společníků CMC v Praze a v listopadu 2001 založil s Vincentem Maraním společnost Cigler Marani Architects. V období 1999–2001 byl členem Poradního sboru primátora pro architekturu, urbanismus a památkovou péči.

Podnikání a živnostenská činnost: Jedním ze tří společníků Cigler Marani Architects, a.s.⁴⁸

Činnosti v rámci Prahy: Architektonické projekty Jakuba Ciglera se často pojí s neblaze proslulými investory – pro Sebastiana Pawlovského se ujal studie dostavby Hergetovy cihelny (2003, SHP – Josef Holeček, nerealizováno)⁴⁹ i v současné době aktuální novostavby COPA Centra na Národní třídě (viz COPA Centrum Národní..., s. 28).⁵⁰ Pro společnost ORCO vypracoval jeden z návrhů zástavby nádraží Bubny⁵¹ a konečně pro společnost Penta navrhl přestavbu domu pro její sídlo Na Příkopě 6 (čp. 848)⁵² a předimenzovanou obchodně-administrativní budovu Florentinum u Masarykova nádraží (viz Florentinum..., s. 34).

Jakub Cigler dále zpracoval několik návrhů přímo pro magistrát či městskou část Praha 1. Jedním z nich je návrh na úpravu Václavského náměstí (2005 – vítěz soutěže), na který plynule navázal projektem zástavby vnitrobloku mezi ulicemi Jindřišskou, Panskou, Na Příkopě a Václavským náměstím administrativně-obchodním centrem (viz Vestavba do vnitrobloku..., s. 30). Jakub Cigler se stal také vítězem architektonické soutěže, kterou vypsal magistrát na obnovu Průmyslového paláce a části Výstaviště.⁵³

Činnost ateliéru Cigler Marani Architects⁵⁴ je v řadě případů hodnocena kladně, jednu z cen získal i od Klubu Za starou Prahu, když se v roce 2004 stal laureátem jeho ceny Za novou stavbu v historickém prostředí s novostavbou objektu Porthemka Center v Praze na Smíchově⁵⁵, kde i sám atelier CMA sídlí. V případě zakázek pro developery, a zde lze bez nadsázky konstatovat, že ty největší v centru Prahy jsou spojeny právě se jménem Jakuba Ciglera (viz výše), se však i přes zřejmou kvalitu vlastního návrhu projevuje mimořádná necitlivost až přezíravost vůči měřítku historického města a jeho kontextu. Projekty ateliéru Cigler-Marani jsou vůbec nejrozsáhlejšími pokusy o intervenci do historické urbanistické struktury v Praze: Copa Centrum a zejména projekt vestavby do vnitrobloku Jindřišská-Panská mají ambice bezprecedentně měnit město a zejména ve druhém případě jsou doslova protipamátkové.

Stejně jako v případě ateliéru DaM Petra Malinského, je třeba si klást otázku, zda je to jen kvalita architekta, která přináší tak prestižní zakázky v centru města s tak velkým potenciálem památkářského konfliktu. Vkrádá se totiž úvaha, že stejně jako v případě ateliéru DaM, je i v případě ateliéru Cigler Marani Architects značná část úspěchu založena na účasti jeho představitele v de facto nejdůležitějším pražském schvalovacím orgánu památkové péče.

47 Sbor expertů - Přehled činnosti za dobu existence u příležitosti 100. jubilejního zasedání dne 3. 12. 2009

48 <http://www.ciglermarani.cz/main.phtml>

49 Milan Pavlík: Novostavba bytového domu a parkingu u Hergetovy cihelny, Věstník Klubu Za starou Prahu 2005/1

50 Richard Biegel: Copa Centrum ve Spálené ulici, Věstník Klubu Za starou Prahu 2006/2

51 Richard Biegel: Nádraží Praha – Bubny, Věstník Klubu Za starou Prahu 2008/3

52 <http://www.ciglermarani.cz/main.phtml>

53 <http://www.cka.cz/prilohy/Protokol%20-%20hodnotici%20schuze%20-%20Prumyslovy%20palac.pdf>

54 <http://www.ciglermarani.cz/main.phtml>

55 Věstník Klubu Za starou Prahu, 2004/2

Ing. Václav Jandáček

Členem Sboru expertů: *září 2006 – prosinec 2011*

Odborná kvalifikace a praxe: Ing. Václav Jandáček (nar. 12.7. 1952) je absolventem ČVUT, obor pozemní stavby. Je autorizovaným inženýrem pro pozemní stavby, statiku a dynamiku staveb. Publikuje v řadě odborných časopisů v širokém spektru témat technických, historických i památkových.

Podnikání a živnostenská činnost: V roce 1991 založil V. Jandáček v rámci živnostenského oprávnění vlastní projektovou, konzultační a inženýrskou kancelář. Předmětem její činnosti je zejména navrhování nosných konstrukcí staveb pozemních, průmyslových a inženýrských z betonu, oceli i dřeva a statická posouzení staveb stávajících.⁵⁶

Činnost v rámci Prahy: Rozsáhlá činnost inženýrské kanceláře Ing. Václava Jandáčka má v rámci svého oboru celorepublikovou působnost. On sám je též profesně aktivní v České komoře autorizovaných techniků i občansky v Klubu Za starou Prahu, jehož Domácí rady je členem. Právě z podnětu vycházejícího z Domácí rady Klubu v prosinci 2011 na členství ve Sboru expertů rezignoval.

Ing. arch. Martina Bártová

Členkou Sboru expertů: *od února 2007 – dosud*

Kvalifikace a praxe: Ing. arch. Martina Bártová (nar. 13. 8. 1964) vystudovala architekturu na VUT v Brně. Od roku 1989 pracovala v SÚRPMO Praha. Od roku 2000 je autorizovanou architektkou, registrovanou ČKA. Od roku 2001 působila v Národním památkovém ústavu v Praze, od roku 2006 jako odborná náměstkyně.⁵⁷ V roce 2008 na čas NPÚ opustila, po několika měsících se však do funkce náměstkyně vrátila, a v roce 2011 odešla podruhé. Od té doby pracuje jako OSVČ.

Podnikání a živnostenská činnost: Martina Bártová má živnostenské oprávnění na projektové činnosti ve výstavbě a další služby. Pracuje pro investory v oblasti zpracování stavebně-historických průzkumů. Je registrovanou architektkou ČKA.

⁵⁶ <http://www.jandacek.cz/>

⁵⁷ http://www.npu.cz/download/1184060186_1174/vyr311-06%5B1%5D.pdf

PhDr. Jan Vojta

Členem Sboru expertů: *od května 2010 - dosud*

Kvalifikace a praxe: PhDr. Jan Vojta (nar. 23. 4. 1949) dle životopisu uvedeného na vlastním webu⁵⁸ vystudoval dějiny umění-národopis na FF UK. V období 1973-1990 pracoval v Pražském ústavu památkové péče. V dalších letech pak jeho profesní kariéra částečně kopírovala působení Jana Kněžínka. Byl jeho poradcem pro kulturní dědictví na MK ČR a s Janem Kněžínkem jako kancléřem Senátu PČR spolupracoval při dokončování rekonstrukce Valdštejnského paláce a restaurování jeho památek, a v této funkci pokračoval i po Kněžínkově odchodu do roku 2004. Jako vedoucí týmu restaurátorů se zde (podobně jako předtím Kněžínek) nevyhnul podezření z machinace se zakázkami.⁵⁹ V letech 2000-2005 byl rektorem Institutu restaurování a konzervačních technik, o.p.s. v Litomyšli, od roku 2003 působí v různých poradních orgánech při Magistrátu hl. m. Prahy, od roku 2010 i ve Sboru expertů. Dnes pracuje především pod hlavičkou vlastní firmy JV Koncept, s. r. o.

Podnikání a živnostenská činnost: V roce 2007 založil PhDr. Jan Vojta firmu JV Koncept, s. r. o., jejímž je jediným vlastníkem, a navázal tak na své předchozí živnostenské podnikání ve stejném oboru. JV Koncept je konzultačně poradenskou kanceláří pro otázky kulturního dědictví a realizuje komplexní dodávku zakázek v rámci předprojektové přípravy: stavebně-historické průzkumy, přírodovědné průzkumy, restaurátorské průzkumy a navazující průzkumy mykologické, dendrologické a dendrochronologické. Dále dle uvedeného webu⁶⁰ zajišťuje pro investory i konzultačně poradenské služby jak všeobecné povahy, tak konkrétní pomoc při průběhu staveb na nemovitých kulturních památkách.

Činnost v rámci Prahy: Některé z prací uvedených jako reference na profilovém webu firmy JV Koncept jsou zakázky, kterými firmu Jana Vojty štědře „podpořil“ sám OPP MHMP: architektonicko-urbanistická analýza Václavského náměstí, obdobná analýza Staroměstského náměstí (spolupráce s dalším členem Sboru expertů Ing. arch. Janem Sedlákem), komplexní průzkum Clam-Gallasova paláce či radničního bloku na Starém Městě. Poradenské práce a průzkumy vykonávala firma Jana Vojty i pro investory některých kontroverzních záměrů, např. přestavby Schönkirchenského paláce v Mikulandské ulici spojené se zamýšlenou sousední novostavbou hotelu do Národní třídy (dosud nerealizováno), přestavby augustiniánského kláštera u sv. Tomáše pro hotel Augustin (realizováno), vyhodnocení areálu Nákladového nádraží Žižkov, v němž byl objekt funkcionalistického nádraží vyhodnocen k demolicí či průzkumy objektů souvisejících s plánovanou demolicí a novostavbou při nároží Václavského náměstí a Opletalovy ulice (čp. 818 - hotel Jalta a čp. 920 - bývalá tiskárna). Pod odborným dohledem firmy Jana Vojty ve spolupráci s Josefem Holečkem probíhají restaurátorské práce v Klementinu a především nejproblematictější současný stavební zásah do historického domu v Praze, tzv. záchranné práce v domě U Drahomířina sloupu čp. 102 na Hradčanech v Loretánské ulici pro investora Zdeňka Bakalu, které se však rozsahem a nevratností zásahů podobají spíše černé stavbě.

⁵⁸ <http://www.jvkoncept.cz/>

⁵⁹ http://zpravy.idnes.cz/kancleri-senatu-hrozi-vezeni-djk-/domaci.aspx?c=A040227_211430_domaci_pol

⁶⁰ <http://www.jvkoncept.cz/>

Příklady problematických stavebních záměrů v centru Prahy v posledních deseti letech

COPA centrum Národní,

stavba obchodně-administrativního centra, Spálená ulice, Praha 1 - Nové Město

Realizace probíhá

Objekt:

Parcela mezi ulicemi Spálená, Purkyňova, Vladislavova, Charvátova, která byla zčásti zastavěna vestibulem metra stanice Národní třída. Jedná se o proluku po domech zbořených v sedmdesátých letech 20. století právě kvůli metru, s jejíž zástavbou se výhledově počítalo. Jde o jeden z největších volných pozemků v pražské památkové rezervaci. Okolní zástavba je pestrá a výškově nejednotná, nejvyšším objektem v okolí je obchodní dům Máj, nyní My.

Problém:

Roku 2000 pozemek zakoupil podnikatel Sebastian Pawlowski a město k budoucímu záměru zástavby vydalo prostřednictvím svého Útvaru rozvoje města 2. 11. 2001 zastavovací podmínky, které regulují především výšku plánované stavby. Ta měla hlavní římsou navazovat na schodišťovou halu obchodního domu Máj, nad ní byla povolena ještě dvě ustupující podlaží. Projekt však stanovené zastavovací podmínky ignoruje. Navržený multifunkční komplex o šesti soliterních budovách vzájemně propojených pasážemi se z jedné strany přimyká k obchodnímu domu Máj a hlavní římsa výškou dorovnává nejvyšší část obchodního domu Máj, tedy o přibližně 3 patra přesahuje zastavovací podmínky. Střední, dominantní budova je přitom vyšší o další dvě patra. Areál spojuje obchodní, administrativní a obytnou funkci, je doplněn atrií se zelení,

*Pro názornou ukázkou klientelistic-
kých propletenců mezi investory,
architekty, dodavateli přípravných
prací a památkovými arbitry zase-
dajícími ve Sboru expertů uvádíme
šest následujících příkladů.*

nahrazuje současný vestibul metra. Vnější plášť tvoří kombinace skla a masivních říms z umělého kamene.⁶¹

Investor a architekt:

Multifunkční areál COPA Centrum Národní budují společně developerské firmy COPA Sebastiana Pawlowského a CPI Radovana Vítka. Autorem architektonického řešení je Ing. arch. Jakub Cigler a jeho spolupracovníci z ateliéru Cigler Marani Architects.

Odborné vyjádření NPÚ:

Národní památkový ústav v Praze projekt odmítl celkem třikrát kvůli výraznému převýšení stavby. Poukazoval na porušení závazných zastavovacích podmínek.⁶²

Projednání ve Sboru expertů a Závazné stanovisko OPP MHMP:

Výkonný orgán památkové péče – tehdy Odbor kultury a památkové péče magistrátu nejprve s výškou plánované novostavby také nesouhlasil (29. 5. 2003), o dva měsíce později u mírně změněného projektu poukázal na to, že možná bude požadovat „výškovou korekci“ (10. 7. 2003). Projekt byl projednáván celkem na třech zasedáních Sboru expertů⁶³. Při prvním projednávání v březnu 2005 sbor seznal projekt povedeným a vyžádal si přepracování kvůli ustoupení posledního patra do ulice Spálené a zapracování markýz do parteru. Přepracovaný projekt byl odevzdán v dubnu, při dalším projednávání 2. června, nebyl arch. Cigler přítomen (na zbylých dvou zasedáních nechyběl), jednání však bylo přerušeno kvůli dalším úpravám. Někteří členové poukázali na naddimenzovanost objektu, připomínka však mezi požadovanými úpravami projektu reflektována nebyla. Při posledním projednávání nebyla výšce budovy již věnována další pozornost a projekt byl schválen. Nakonec magistrát v závazném stanovisku záměr schválil v rozporu s názorem NPÚ a porušil tak podmínky, které je si sám prostřednictvím magistrátního Útvaru rozvoje města stanovil.⁶⁴

61 <http://www.advojka.cz/archiv/2006/35/prerostla-stavba-na-narodni>

62 Odborná vyjádření NPÚ, územního odborného pracoviště v Praze čj. 141/2005/a/R ze dne 11. 2. 2005, čj. 5200/2005/a/R ze dne 16. 5. 2005, čj.10464/2005/a a 9918/2005/a ze dne 17. 8. 2005.

63 Zápisy ze 47. zasedání 3. 3. 2005, 51. zasedání 2. 6. 2005 a 52. zasedání 30. 6. 2005

64 Závazné stanovisko MHMP 183316/2004, závazné stanovisko 31. 8. 2005

Další vývoj kauzy:

Projekt, který měl být dokončen v roce 2010, byl na několik let zdržen archeologickým průzkumem zasypaných středověkých sklepů a projednáváním jejich návrhu na prohlášení kulturní památkou. Nakonec za památku z nich byla prohlášena sotva polovina.⁶⁵ Další odklad způsobily finanční problémy investora. Do projektu však vstoupil druhý investor – CPI Radovana Vítka.⁶⁶ V červnu 2012 byla na 2 roky uzavřena stanice metra Národní třída a začalo se stavět, v září povolil magistrát zbourání dvou nechráněných gotických sklepů.⁶⁷

Klientelistické momenty kauzy:

1. Nejpodzřelejší částí kauzy je propojení investora S. Pawlowského a pražského magistrátu. Pawlowski vlastnil v Praze řadu lukrativních nemovitostí, mezi nimiž byl i Škodův palác, který si za přinejmenším nevýhodných podmínek od něj pronajal magistrát hl. m. Prahy, ačkoliv by bylo logičtější, kdyby jej přímo koupil.⁶⁸ Možná se tedy není co divit, že magistrát, který inicioval a také schválil zastavovací podmínky pro tuto konkrétní parcelu, investorovi nakonec ustoupil a připustil realizaci projektu o více než šest metrů vyšší, než jeho vlastní podmínky původně povolovaly.

2. Sebastian Pawlowski s Ing. arch. Jakubem Ciglerem již spolupracoval, a to v kauze rovněž památkářsky žhavé (nerealizovaná dostavba Hergetovy cihelny). Jakub Cigler je nicméně zároveň místopředsedou památkového Sboru expertů a podílem na tomto projektu se vystavil jednoznačnému střetu zájmů. Toto vědomí posiluje i fakt, že projekt byl nakonec sborem a potažmo magistrátem schválen proti názoru NPÚ i proti vlastním magistrátním regulačním podmínkám.

65 <http://zpravy.ihned.cz/c1-53268040-besser-potesil-miliardare-pamatkove-ochrani-jen-cast-gotickych-sklepu-u-narodni-tridy>, <http://www.mediafax.cz/kultura/4063052-Spor-ogoticke-sklepy-v-centru-Prahy-skoncil-kulturni-pamatkou-nebudou>
66 <http://stavitel.ihned.cz/c1-52522960-copa-centrum-narodni-ma-noveho-spolumajitele>

67 <http://www.denik.cz/praha/investor-muze-zbourat-goticke-sklepy-na-narodni-povolili-prazsti-pamatkari-20120.html>

68 Více v článku Petry Konrádové: Pan domácí, Reflex 39/2006. Situace se však od té doby již změnila. S. Pawlowski Škodův palác již prodal a objekt má nové majitele – firmy s nejasnou strukturou majetkových vztahů, takže dnes ani přesně již nelze říci, komu magistrát platí nájem.

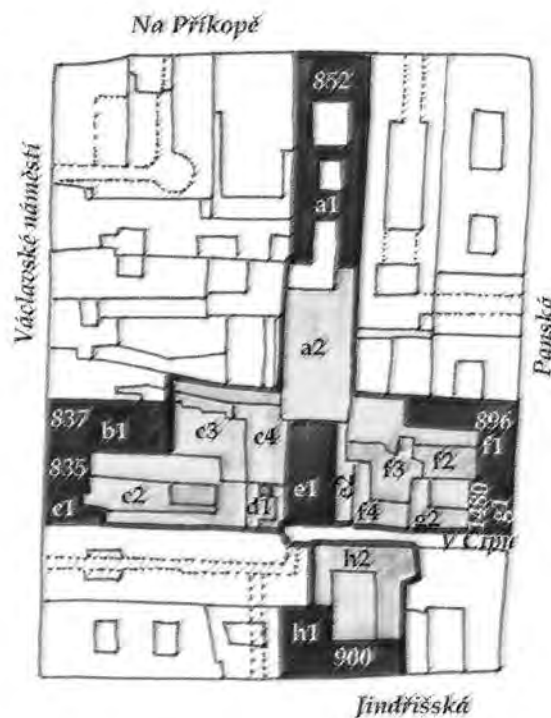
Nové versus staré v historickém městě

Snese historické město současnou architekturu? Mohou stát moderní stavby i uprostřed památkové rezervace? Smí se uvnitř rezervace bourat? Diskuse o památkách v Praze často bývá redukována na tyto všeobíhající otázky. Jejich problém je, že jsou spíše řečnické. Jednak jsou příliš abstraktní, jednak o ně vlastně není a ani nikdy nebyl spor: Všichni se shodneme, že současná architektura do památkových měst patří a že historická centra se mohou dále architektonicky vyvíjet. Záleží ale na konkrétních případech, jaké zásahy a kde vlastně snesou.

Jenže právě o kvalitách a dopadech konkrétních staveb a projektů se v Praze mluví málo. Zejména obhajoba investorských záměrů jde málokdy za rovinu obecných tezí, které jen odvádějí pozornost od podstaty problému – plánuje-li se demolice na Václavském náměstí, není podstatou to, jestli se teoreticky může v Praze bourat, ale to, proč má být bourán zrovna tento konkrétní dům a proč má být postaven právě tento konkrétní projekt.

Pro budoucí debaty v Praze by ale bylo dobré, kdyby nejen přibýlo konkrétnosti, ale kdyby se změnila samotná východiska. Vyhlásíme-li někde památkovou rezervaci (která je pak nota bene zapsána na seznam UNSECO), dáváme tím jasně najevo, že nám zde jde hlavně o uchování toho starého. O nové architektuře bychom tedy měli rozhodovat s co největší pečlivostí, na základě odborné a veřejné diskuse a s vědomím, že ochrana památek má v rezervaci vždy přednost. Současná Praha ale uvažuje opačně – důraz dává spíše na potřebu stavět a bourat, ochrana památek je nutné zlo.

U politiků takové uvažování nepřekvapí. Že je jeho nejhlasitějším zastáncem ředitel magistrálních památkářů, to už je na pováženou.

Vestavba do vnitrobloku

mezi ulicemi Jindřišskou, Panskou, Na Příkopě a Václavským náměstím, Praha 1 – Nové Město

Prozatím nerealizováno

Objekt:

Jedná se o pozemek ve vnitrobloku, který má být uvolněn demolicí některých dvorních budov a průmyslových objektů v nitru parcel pro dostavbu obytného a komerčního komplexu. Uliční průčelí domů mají být zachována. Konkrétně se jedná o tyto objekty: barokní palác Sylva Taroucca čp. 852, dva památkově chráněné domy v Panské ulici čp. 896 a čp. 1480, novorenesanční budovu Prager Tagblattu v ulici V Cípu, bývalé tiskárenské provozy domů čp. 835 a 837 u Václavského náměstí a klasicistní dům čp. 900 v Jindřišské ulici.

Problém:

V tomto bloku má dojít k demolici dvorních křídel šesti objektů kvůli jejich „dožilosti a historické bezcennosti“. Toto tvrzení je však účelové a rozhodně neplatí na všechny k demolici určené části budov, a to i proto, že některé tvoří organickou součást daného objektu v několika případech též památkově chráněného. Investor zvolil k dosažení

památkového povolení velmi účinnou „salámovou“ metodu. Objekty získával do svého vlastnictví postupně v letech 2000–2009 a možné demolice projednával také postupně. Teprve, když v roce 2009 přišel s projektem výstavby ve vnitrobloku, ukázalo se, o jak megalomanský a vůči historické parcelaci bezohledný tento zamýšlený projekt jde. Bourání mělo uvolnit stavební plochu křížového půdorysu procházející celým obrovským blokem pro obchodně-administrativní a obytný komplex propojený pasážemi s vnitřní zástavbou výrazně převyšující okolí.

Investor a architekt:

Investorem byla společnost Welwyn Company, a. s. Návrh připravoval Ing. arch. Jakub Cigler se svými spolupracovníky z ateliéru Cigler Marani Architects, s. r. o. Návrh obchodně administrativního centra korespondoval s vítěznou studií rekonstrukce Václavského náměstí z roku 2005, jejímž autorem je rovněž Jakub Cigler.

Odborné vyjádření NPÚ:

Bránit zachování dožilých dvorních konstrukcí průmyslových objektů bývalé tiskárny bylo pravděpodobně pro NPÚ neobhajitelné, proto investovi vyhověl a jednotlivé demolice, aniž ovšem znal celkový záměr, postupně schválil. Teprve v průběhu červnu 2009 byla k projednání předložena i architektonická studie zástavby vnitrobloku od Ing. arch. Jakuba Ciglera. Úlohu obhájce záměru před úřady přijal od investora další člen Sboru expertů, dokonce sám jeho předseda Ing. arch. Petr Malinský. Prezentoval jej spolu s autorem například na Památkové radě NPÚ.⁶⁹ V zápisu z tohoto jednání bylo za neakceptovatelné označeno demolování všech dvorních objektů, hloubení garáží i vznik věžových dominant. Objekt podle tohoto názoru objemovými dimenzemi narušuje veškeré principy kompozičních vztahů urbanistického celku Nového Města.⁷⁰

Projednání ve Sboru expertů a závazné stanovisko OPP MHMP:

Odbor kultury a památkové péče MHMP se k projektu postavil shovívavěji. V září roku 2009

69 Věstník Klubu Za starou Prahu 02/2009

70 <http://www.novinky.cz/bydleni/reality-a-finance/171802-pamatkari-jsou-proti-stavbam-ve-vnitrobloku-na-prazskem-vaclavskem-namesti.html>

ředitel odboru Jan Kněžínek ve svém vyjádření⁷¹ s projektem v podstatě souhlasí, stavby ve vnitrobloku označuje za „opuštěné a v dezolátním stavu“. Připomíná, že lokalita je na seznamu UNESCO, ale co se monstrózní novostavby týče, poukazuje pouze na „možnost požadavku úpravy nebo přepracování celkového návrhu“. K tomu však nedošlo a závazné stanovisko MHMP z ledna následujícího roku projekt schvaluje.⁷² Objemová studie novostavby byla prezentována na jednání Sboru expertů 4. 2. 2010 a následně se většina přítomných členů shodla, že v navrženém objemu nelze záměr realizovat.⁷³

Další vývoj kauzy:

Projekt upoutal pozornost také inspektorů z UNESCO, kteří přijeli do Prahy kontrolovat dopady několika staveb na pražskou památkovou rezervaci.⁷⁴ Nakonec jen doporučili hlavnímu městu, aby co nejdříve přijalo jasná pravidla, kde lze stavět výškové budovy.⁷⁵ Investor pravděpodobně z důvodu probíhající hospodářské krize od realizace záměru (prozatím) odstoupil.

Klientelistické momenty kauzy:

Autor studie Ing. arch. Jakub Cigler je členem Sboru expertů a „veřejný“ obhájce záměru Ing. arch. Petr Malinský dokonce jeho předsedou. Přesto šlo o tak výrazně necitlivý a naddimenzovaný zásah do struktury města, že jej Sbor expertů jako celek odmítl. Vkrádá se otázka, jakou památkářskou hodnotu pro státní památkovou péči může mít úsudek expertů, kteří sami působí jako tvůrci, případně najatí obhájci podobných památkářsky nepřijatelných záměrů? Jaké osobní pocity a zkušenosti se jim pak mohou vkrádat do posuzování práce kolegů architektů? Lze skutečně ještě hovořit o nezávislosti?

71 MHMP, čj. 733218/2009/Dob

72 MHMP, čj. 52298/2010/Dob

73 http://pamatky.praha.eu/public/f5/c1/39/1022136_140342_Zapis_102...jednani_Sboru_4_unora_2010.pdf

74 <http://www.archiweb.cz/news.php?type=&action=show&id=8118>, http://www.lidovky.cz/domy-u-vaclavskeho-namesti-se-mohou-bourat-unesco-prijelo-na-kontrolu-1z0-/ln_domov.asp?c=A100129_174732_ln_domov_hs

75 <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/97159-unesco-praha-nebude-kvuli-blance-zarazena-mez-25-kriticky-mist/>

Co je smyslem památkové rezervace?

Na území Pražské památkové rezervace (dále PPR) se nachází 26 národních kulturních památek a 1348 nemovitých kulturních památek, takže naprostá většina z přibližně pěti tisíc dalších objektů jako kulturní památka chráněna není. Pokud je ale začneme bourat, změní se celý charakter místa. Vyhlášením PPR v roce 1971 bylo deklarováno, že daná lokalita je hodná ochrany jako celek, a to i s domy, které by jako kulturní památka samostatně neobstály, avšak památkové rezervace vznikly z velké části právě kvůli nim. Proč? Protože vytvářejí autentické historické prostředí, bez něhož by významné památkové solitéry ztratily svou urbanistickou souvislost.

Záměr demolice domu čp. 1601 na nároží Václavského náměstí a Opletalovy ulice, Praha 1 – Nové Město⁷⁶

Prozatím nerealizováno

Objekt:

Dům s jádrem z 19. století přestavěný ve dvacátých letech 20. století architekty J. Zaschem a B. Kozákem v zajímavé slohové syntéze kubismu a novoklasicismu. Jde o nedávno rekonstruovanou stavbu v dobrém technickém stavu, která leží v jádru památkové rezervace. Není zapsána jako kulturní památka.

Problém:

Dům má být odstraněn kvůli monoblokové novostavbě administrativně-komerčního centra, které by zcela zastavělo i přilehlý pozemek po bývalé tiskárně v Opletalově ulici, z níž nyní zbývá jen torzo průčelní fasády, a též zadní část památkově chráněného hotelu Jalta na Václavském náměstí, rovněž v těchto partiích ohroženého demolicí.

Investor a architekt:

Majitelem objektů je developer Flow-East, a. s. Firma se stejnou majetkovou strukturou nese mimo jiné odpovědnost za zničení sousední, památkově chráněné tiskárny.⁷⁷ Projekt zpracovává architektonická kancelář ChapmanTaylor (John Hale, Jan Pokorný).

Odborné vyjádření Národního památkového ústavu:

Záměr byl památkovými orgány projednáván od roku 2007 několikrát a u odborné složky památkové péče se vždy setkal s jednoznačným odmítnutím: demolicí i projekt odmítla hned

⁷⁶ Všechny relevantní zdroje informací jsou uvedeny v článku Jakub Bachtík: Demolice na Václavském náměstí: Životopis kauzy in: Věstník Klubu Za starou Prahu, 2/2011, ročník LI. (XII), s. 4-24.

⁷⁷ Viz obchodní rejstříky nebo registry firem. Např. <http://ares-registr.cz/verdi-development-s-r-o-27073165/>, vyhledáno 19. 11. 2011.

dvakrát památková rada Národního památkového ústavu. V únoru 2010 pak pražské pracoviště NPÚ jednoznačně označilo celý záměr za vyloučený, a to s ohledem na vládní nařízení o památkové rezervaci, které demolici památkově zajímavých staveb v jádru Prahy zapovídá.⁷⁸

Projednání ve Sboru expertů a závazné stanovisko OPP MHMP:

Památkový odbor magistrátu vydal stanovisko zcela opačné: souhlas s celým záměrem včetně demolice budov. Stanovisko argumentuje postojem Sboru expertů, který přitom o samotné demolici nejednal, neboť se zabýval pouze hodnocením navržené novostavby, a „nezávislými expertními posudky“. Jediným známým z těchto posudků je text tehdejšího člena Sboru expertů Zdeňka Lukeše, který kladně hodnotí návrh novostavby a k možnosti demolice starého domu se vyjadřuje jedinou větou o tom, že jde o průměrnou architekturu, která svou hodnotu ztratila poslední vnější úpravou v roce 1922.

Další vývoj kauzy:

Magistrátní stanovisko zrušilo jako nezákonné Ministerstvo kultury ČR. Investor se však proti tomuto rozhodnutí odvolal. Tehdejší ministr kultury Jiří Besser se pak postavil za investora a jeho právo zničit památku, kterou drží v soukromém vlastnictví. Mezitím se však díky řadě protestů ze strany odborné i laické veřejnosti stalo z kauzy citlivé pražské politikum a celý projekt se zabrzdil. V současné chvíli dosud probíhá na ministerstvu kultury jednání o prohlášení objektu památkou.

Klientelistické momenty kauzy:

1. Účelové stanovisko Sboru expertů. Přestože se památkáři z NPÚ jasně vyjádřili proti demolici, magistrát ji schválil. Opřel se přitom o názor svého Sboru expertů, který však o demolici vůbec nejednal. Sbor expertů tu posloužil jako účelová protiváha státem garantované odborné složky památkové péče. Snaha marginalizovat NPÚ je patrná i ze znění magistrátního stanoviska – zatímco názor investora je zde doslovně citován na celých šesti stranách, argumenty NPÚ zde nejsou vůbec zmíněny.

2. Uzavřený kruh „nezávislých odborníků“. O projektu a jeho důsledcích se nevede skutečně otevřená odborná debata, ale pouze se k němu shromažďují stanoviska z uzavřeného kruhu expertů. V tomto případě vypracoval rozhodující pochvalný posudek, který předložil sám investor jako přílohu ke své žádosti, Ing. arch. Zdeněk Lukeš, který byl do února 2010 členem Sboru expertů. Posudek, jehož kopii má Klub Za starou Prahu k dispozici, je datován 10. 3. 2010.

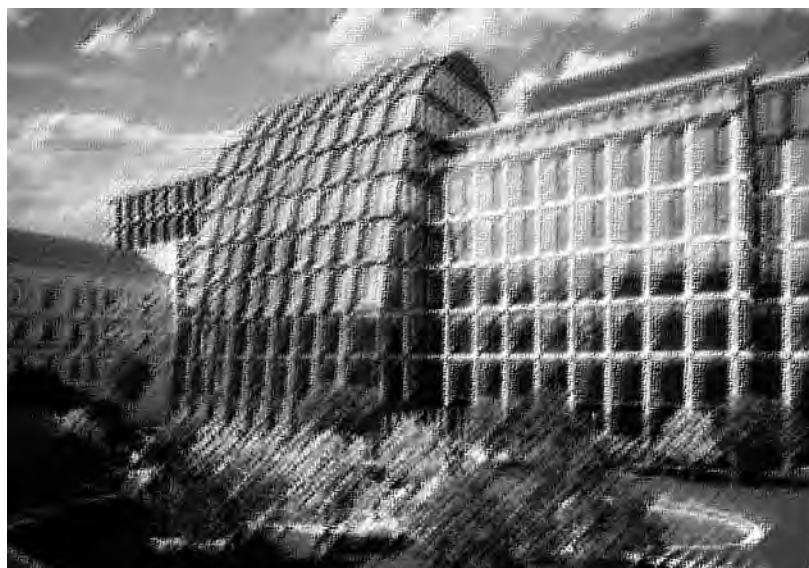
3. Netransparentnost. Přestože jde o obrovský zásah do nejvýznamnější části památkové rezervace, magistrát o něm rozhodoval neveřejně, bez veřejné diskuse. O záměru se dozvěděla veřejnost jen náhodou, a to až několik měsíců po schválení magistrátem.

⁷⁸ Odborné vyjádření sloužící jako podklad pro vydání správního rozhodnutí, čp. 1601/II, Nové Město, Václavské nám. 47, Praha 1 ze dne 1. 2. 2010, číslo jednací NPÚ-311/13128/2009.

Je možné bourat domy v památkové rezervaci? Člověk nezátížený památkářskými spory si musí položit otázku: Na co se to ptáte? Jaký by měla smysl rezervace, v níž by bylo možné bourat jednotlivé domy? Proč a kvůli komu by byla rezervace vůbec vyhlášována, když ti, co ji mají chránit, prosazují právo ji bourat? Přestože se to zdá neuvěřitelné, nepochopitelné či doslova kocourkovské, je tomu v Praze právě tak.

Zatímco prohlášené kulturní památky bez složitého procesu sejmutí památkové ochrany bourat nelze, fyzickou existenci ostatních domů, které samy o sobě statut kulturní památky nemají, chrání v rámci rezervace pouze, ale zato jednoznačně první odstavce § 3 vládního nařízení č. 66/1971 Sb.⁷⁹: „*Veškeré úpravy nemovitých kulturních památek i jejich souborů a objektů, které vykazují dílčí památkové nebo urbanistické hodnoty (objekty památkového zájmu), dotýkající se vnitřní i vnější architektury, musí být řešeny a prováděny se zřetelem k trvalému zabezpečení jejich hmotné podstaty, k jejich přiměřenému společenskému využití a dalšímu zhodnocování výtvarných a dokumentárních funkcí.*“ Přesto OPP MHMP v závazných stanoviscích povolujících demolice domů čp. 1601 na Václavském náměstí a čp. 1502 v Revoluční ulici bez problému cituje i tuto uvedenou vyhlášku a snaží se vyvolat sebejistý dojem, že požadavek „trvalého zabezpečení hmotné podstaty“ objektu není ničím, co by mohlo být v konfliktu k významu slova „demolice“ či k oficiálnímu termínu „odstranění stavby“.

⁷⁹ Nařízení vlády ČSR o památkové rezervaci v hlavním městě Praze č. 66/1971 Sb. ze dne 21. 7. 1971. **33** Účinnost od 13. 8. 1971, dosud v platnosti.

Florentinum,

novostavba na místě bývalé budovy Rudého práva,
ulice Na Florenci, Praha 1 – Nové Město

Realizace probíhá

Objekt:

Funkcionalistické tiskárenské provozy, redakční budova z 80. let 20. století, urbanistická situace v blízkosti Masarykova nádraží.

Problém:

Budovy někdejšího Rudého práva – zčásti nehodnotné z 80. let 20. století, zčásti památkově zajímavé, meziválečné a po-válečné – budou nahrazeny předimenzovanou novostavbou administrativně-obchodního centra.

Investor a architekt:

Developerem je původem slovenská investiční skupina Penta, jde o její první velký investiční projekt v ČR. Projekt zpracovává architektonická kancelář Cigler Marani Architects s Jakubem Ciglerem, stávajícím členem Sboru expertů, jakožto hlavním architektem.

Odborné vyjádření Národního památkového ústavu:

Pražské pracoviště Národního památkového ústavu projekt schválilo ovšem s několika zásadními podmínkami – nejdůležitější byl požadavek snížení celkové výšky stavby a nahrazení fasádního rastru za vhodnější řešení fasády.⁸⁰ K urbanisticky významnému projektu se vyjádřil také pražský Útvar rozvoje města, který kritizoval příliš velké dimenze stavby, její architektonické pojetí i nesoulad se stávající urbanistickou strukturou oblasti.

⁸⁰ Viz Závazné stanovisko z 21. 6. 2011, číslo jednací S-MHMP773409/2010.

Závazné stanovisko OPP MHMP:

Památkový odbor magistrátu vydal v červnu 2011⁸¹ souhlasné stanovisko, ve kterém se zcela přiklonil na stranu investora a připomínky NPÚ i ÚRMu pominul – památkářům vyhověl pouze v marginálním bodu, když nepovolil zeleň na střechách. Jako podklad pro své stanovisko použil magistrát několik souhlasných expertních stanovisek – komentář z pera bývalého člena Sboru expertů Zdeňka Lukeše, stavebně historický průzkum bývalé členky Sboru expertů Věry Müllerové, vyjádření nezávislého odborníka Patrika Líbala a posudek historika architektury Pavla Halíka.

Další vývoj kauzy:

Stavební úřad Prahy 1 na základě magistrátního stanoviska celý projekt schválil v územním i stavebním řízení. V současné době probíhá výstavba.

Klientelistické momenty kauzy:

1. Tato kauza je jedním z nejvýraznějších případů potencionálního střetu zájmů členů Sboru expertů. I když ji sbor neprojednával, na realizaci záměru se podílelo hned několik členů sboru: hlavním architektem projektu je dlouholetý člen a architekt mimořádně činný v centru Prahy, Jakub Cigler; bývalá dlouholetá členka sboru Věra Müllerová zpracovávala stavebně historický průzkum objektů na místě plánované novostavby; tehdejší člen sboru Zdeněk Lukeš podpořil projekt pochvalným komentářem, který posloužil jako jeden z podkladů pro magistrátní rozhodnutí.

2. Rozhodnutí o stavbě takto významného projektu opět nepředcházela veřejná diskuse. Co víc, Praha neměla připravené žádné regulativy, které by plán na celý urbanistický zásah mohly od začátku směřovat. Investor tak celý projekt mohl prosadit bez vážnější odborné oponentury.

⁸¹ tamtéž

Může si majitel dělat s vlastní nemovitostí, co chce? Zdánlivě prostá otázka. V kontextu památkové péče je ale zapeklitější, než by se zdálo.

Právě respektem vůči soukromému vlastnictví totiž často argumentují obhájci investora, který plánuje památku ve svém vlastnictví poškodit nebo zcela zničit. „Ten dům je přeci jeho, tak jak si někdo může dovolit do celého záměru mluvit? Je přeci jen na majiteli, jak se svým majetkem naloží!“ Zdánlivě logická úvaha se po chvíli přemýšlení ukáže jako naprostá demagogie, která selhává v praxi i teorii.

V praktické rovině platí, že s nemovitostmi dnes podle vlastní libovůle zacházet nelze. Už z toho prostého důvodu, že existuje stavební a památkový zákon, na jehož dodržování dohlíží stavební úřady a památkové orgány. A ty posuzují každý záměr novostavby nebo výraznější přestavby, a to i u soukromých objektů.

A teorie? Článek 11, odst. 3) Listiny základních práv a svobod mimo jiné říká: „Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy.“ Není pochyb o tom, že vlastník má právo užívat svůj majetek podle svých potřeb. Památky ale patří mezi ten druh věcí, které mají velkou cenu nejen pro svého majitele, ale pro celou společnost – nesou významné umělecké a historické hodnoty, podílejí se na podobě měst a krajiny apod. Zacházení s nimi se proto vždy bude řídit i ohledy „obecného zájmu“, který bude mít přednost před zájmem soukromým a který je proto vyjádřen památkovým zákonem.

Stručně shrnuto: Majitel dostává s památkou do správy něco, co je cenné pro nás všechny a nepochybně i pro naše potomky. V tomto smyslu jej jeho „vlastnictví zavazuje“ zacházet s památkou citlivě. Kritizovat soukromého investora v případech, kdy svou odpovědnost nerespektuje, proto neznamena poškozovat jeho práva. Může to být naopak legitimní cesta, jak před soukromými zájmy uhájit zájem veřejný.

Názor na hodnotu konkrétní stavby není platný navždy.

Naopak, je proměnný a vyvíjí se v čase. Je silně ovlivněn jak prohlubováním poznání, tak společenskými náladami a emocemi. Proto nelze v žádném okamžiku stanovit pevná pravidla, co lze a co nelze povolit, a těch se striktně již navždy držet. Jedno je však jisté, vývoj směřuje dopředu, nikoliv nazpátek, směřuje tedy k památkovému zhodnocení, nikoliv znehodnocení produktů architektonické tvorby. Za sto padesát let, kdy v našem prostředí památková péče institucionálně existuje, je tento vývojový trend neustálého zhodnocování snadno zaznamatelný a není v moci jednotlivce jej jakkoliv ovlivnit, zabrzdit či změnit jeho směr.

Záměr demolice domu čp. 1502, Revoluční ulice, Praha 1 – Nové Město

Zatím nerealizováno

Objekt:

Dům čp. 1502 na konci Revoluční ulice postavený v roce 1867 jako součást nové zástavby ulice a pozemek v jeho okolí. V bezprostřední blízkosti se nachází památkově chráněný barokní dům a gotická Novomlýnská vodárenská věž, samotný dům čp. 1502 je chráněn pouze jako součást Pražské památkové rezervace.

Problém:

Záměr novostavby administrativně obchodního centra Novomlýnská brána⁸² počítá s demolicí novorenesančního domu čp. 1502, který se ocitl na konci domovní fronty u Štefáníkova mostu po odbourání sousední budovy tzv. Eliščiných lázní v roce 1940. Novostavba má tudíž řešit i problematickou urbanistickou situaci předmostí a pohledů na tuto stavební partii z Letné. Dům čp. 1502 však rozhodně není bez historické hodnoty, neboť je součástí souvislé domovní řady, a ztvárnění jeho fasády představuje ranou fázi novorenesance.

Investor a architekt:

Vlastníkem objektu je firma Brobosu Properties s.r.o. a investorem personálně a majetkově s ní propojená firma Walter Titze, s.r.o. Architektonickou studii zpracoval architekt Rostislav Říha, ateliér RH-ARCH, avšak po kritice byl projekt stažen z řízení a v lednu 2012 byl zveřejněn návrh ateliéru DaM, s.r.o. Jako autor je uváděn Ing. arch Petr Burian za spoluautorství Ing. arch. Petra Malinského a dalších spolupracovníků. Studie je vítězem interní

⁸² <http://www.stavbaweb.cz/Stavby-a-projekty/Novomlynska-brana.html>

soutěže, kterou uspořádal investor, avšak mimo regule České komory architektů.

Odborné vyjádření NPÚ:

Přestože Památková rada, poradní orgán ředitele NPÚ, dne 17. 9. 2009 předchází variantu návrhu (ing. arch. Rostislav Říha) odmítla, vydal ředitel pražského odborného pracoviště NPÚ PhDr. Michael Zachař souhlasné stanovisko. V něm se výrazně odvolával na závěry investorem zadaného stavebně-historického průzkumu, který zpracoval PhDr. Josef Holeček. O projektu jednala i Vědecká rada generální ředitelky NPÚ, která však záměr naopak rázně odmítla. Investor poté projekt stáhl a zorganizoval interní vyzvanou architektonickou soutěž, z níž vzešel vítězně návrh ateliéru DaM. I o tomto návrhu jednala Vědecká rada generální ředitelky NPÚ, jejímž výsledkem bylo konstatování, že návrh nepřináší takovou hodnotu, aby jí mohl být obětován historický dům.⁸³ NPÚ Praha na základě tohoto závěru vydal k záměru zamítavé odborné vyjádření.

Závazné stanovisko OPP MHMP a projednávání ve Sboru expertů:

Návrh ateliéru DaM byl projednáván na Sboru expertů dne 9. 6. 2011, který tento návrh těsně odsouhlasil. (Petr Malinský a Josef Holeček se z důvodu podjatosti hlasování neúčastnili). Před vydáním závazného stanoviska byl projekt rozdělen na dvě samostatná řízení – první se týkalo demolice domu čp. 1502 a druhé výstavby nového objektu. Vzápětí 15. 12. 2011 byla vydána dvě závazná stanoviska, obě schvalovala záměr bez připomínek. Magistrát se přitom částečně odvolával na 4 posudky dodané investorem, které výrazně vyzdvihují projekt novostavby ateliéru DaM. Autory těchto posudků jsou Ing. arch. Zdeněk Lukeš, Ing. arch. Richard Sidej, prof. Ing. arch. Vladimír Šlapeta a prof. Ing. arch. Zdeněk Fránek.

Další vývoj kauzy:

Na konci ledna 2012 byl podán Klubem Za starou Prahu podnět na Památkovou inspekci MK ČR k přezkoumání závazného stanoviska OPP MHMP. Ministerstvo magistrátní stanovisko zrušilo a označilo demolici domu za nepřijatelnou. Investor se proti tomuto rozhodnutí odvolal a celý případ dosud není vyřešen.

⁸³ Podrobněji o celé kauze a jejím projednávání: Novomlýnská brána: demoliční apetit v Praze stoupá. Za starou Prahu, Věstník Za starou Prahu, 3/2011, s. 18

Klientelistické momenty kauzy:

1. Mf DNES přinesla ve své regionální pražské části 16. května 2012 článek *Nejasná pravidla vyvolala v Praze válku o památky*, který o den později s pozměněným názvem *O památkách v Praze rozhodují ti, kterým může vyhovovat jejich zbourání* publikoval i internetový deník idnes.cz.⁸⁴ O kauze v něm vypovídá architekt Rostislav Říha, autor prvního návrhu novostavby na nároží Revoluční a Lannovy ulice pro daného investora, a další nejmenovaný zdroj. Na tomto příkladu zobecňují klientelistickou praxi magistrátních památkářů, kteří donutí investora na základě nerealistických požadavků k změně projektanta: „Celý proces stojí čas a peníze, a když už investor nemůže od projektu upustit, přichází nabídka: Vše, o co jste dosud žádali, stáhněte, začneme znova od začátku, ovšem s jinými architekty, které dodáme. Pochopte, bez nás souhlas nedostanete!“

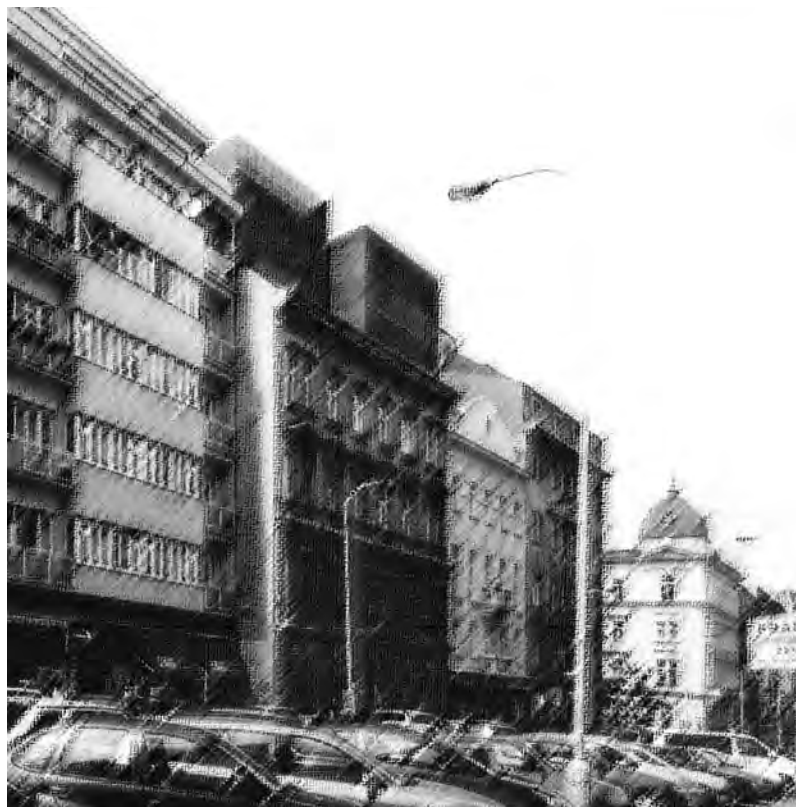
2. Souhlasné závazné stanovisko OPP MHMP se bezskrupulózně opírá o dokumenty a posudky dodané investorem, které byly tudíž na jeho objednávku i zhotoveny, a nelze je považovat za nezávislé. Jedná se o stavebně-historický průzkum domu čp. 1502 a urbanistické situace jeho okolí od PhDr. Josefa Holečka a čtyři odborné posudky k návrhu novostavby ateliéru DaM, jejichž autoři jsou Zdeněk Lukeš, Richard Sidej, Vladimír Šlapeta a Zdeněk Fránek.

3. Úzká souvislost projektu s některými členy Sboru expertů: Petr Malinský i Josef Holeček patří k zakládajícím členům sboru, Zdeněk Lukeš v něm zasedal přes devět let, Vladimír Šlapeta je naopak novým členem od listopadu roku 2011.

4. Trojí úloha architekta Petra Malinského: a) spoluautor vítězného návrhu, b) předseda Sboru expertů, na kterém byl jeho návrh těsně odhlasován a následně se na toto hlasování odvolává i závazné stanovisko OPP MHMP c) zástupce investora v řízení, neboť investor (Walter Titze, s.r.o.) a majitel přilehlých pozemků (Hlavní město Praha) udělili ateliéru DaM plnou moc a tento ateliér tak v případě figuruje přímo jako předkladatel žádosti.

5. Velmi kritizovanou byla forma architektonické soutěže investora, od které se distancovala i Česká komora architektů. Podle zákona se o soutěž nejednalo, neboť nebylo dodrženo několik základních pravidel, např. nebyla zveřejněna porota soutěže.

⁸⁴ http://praha.idnes.cz/rozhodovani-o-pamatkach-v-praze-dn2-/praha-zpravvy.aspx?c=A120516_1778887_praha-zpravvy_kol

Dům čp. 642, Štěpánská ulice, Praha 1 – Nové Město

Zatím nerealizováno

Objekt:

Řadový nájemní dům ve Štěpánské ulici má eklekticko-neorenesanční uliční průčelí. Byl postaven podle plánů Materny a Deporta v roce 1888. Není zapsán jako kulturní památka, je však chráněn jako součást Pražské památkové rezervace.

Problém:

Soukromý investor zamýšlí dům zvýšit o dvoupodlažní nástavbu ve tvaru dvou plechem opláštěných kubusů určených pro mezonetové byty, dále zamýšlí zřídit dvoupodlažní parking včetně odtěžení dvora do hloubky 4 metrů, probourání nových otvorů v parteru domu pro vjezdy a výkladní skříně a další změny v konstrukcích domu.

Investor a architekt:

Investorem je bývalý komunální politik ODS, Ing. Marcel Rückel, autorem studie Ing. arch Richard Sidej, Znamení čtyř architekti, s.r.o.

Odborné vyjádření NPÚ Praha:

Odborné stanovisko označilo záměr za vyloučený,⁸⁵ a to z hlediska necitlivého přístupu k hmotě historickému domu a způsobu řešení nástavby bez respektu ke kontextu místa.

⁸⁵Čj. NPÚ 311/11975/2011 z 14. 11. 2011

Projednáni ve Sboru expertů OPP MHMP a závazné stanovisko OPP MHMP:

Ve vzácném souladu s názorem NPÚ Sbor expertů studii 1. 12. 2011 rovněž zamítl.⁸⁶ Z dvanacti přítomných hlasovalo deset pro zamítnutí a dva se zdrželi hlasování z důvodu podjatosti (Ing. arch. Petr Malinský, PhDr. Josef Holeček). Na žádost investora vyloučil pak dne 19. 3. 2012 OPP MHMP část žádosti o nástavbě objektu do samostatného řízení. Dne 26. 3. 2012 doplnil žadatel nový podklad řízení: „odborné posouzení projektu zástupcem odborné veřejnosti, PhDr. Josefem Holečkem,“ na jehož základě byla vydána dvě závazná stanoviska:

- a) zřízení podzemního parkingu a další stavební úpravy nadzemních podlaží historického domu jsou shledány nepřijatelnými v souladu s názorem NPÚ a Sboru expertů⁸⁷;
- b) dvoupodlažní nástavba je přípustná za podmínek, neboť OPP MHMP se „neztotožnil s písemným vyjádřením NPÚ, ani se závěrem Sboru expertů, ale přiklonil se k odbornému posouzení záměru zástupcem odborné veřejnosti“.⁸⁸

Klientelistické momenty kauzy:

Jedním z podkladů k správnému řízení byl investorem předložen stavebně-historický a restaurátorský průzkum domu zpracovaný kolektivem pod vedením PhDr. Josefa Holečka, člena Sboru expertů, avšak ještě důležitějším dokumentem, který směr celého projednávání zvrátil ne prospěch investorova záměru, bylo dobrozdání téhož Josefa Holečka, tentokrát vystupujícího v roli nezávislého odborníka. Jeho posudek nese datum jen o tři dny starší, než v soulasném duchu vydané závazné stanovisko OPP MHMP. Znamená to, že magistrátu stačily pouhé tři dny na kladné posouzení záměru, před dodáním Holečkova posudku však měsíce váhal.

Jak poznat, zda památkově nechráněný dům má hodnotu? Památkový zákon v § 14, odst. 3 ukládá obecním úřadům s rozšířenou působností⁸⁹, v našem případě OPP MHMP, aby při formulaci základních podmínek, za kterých lze stavební záměr provést, **vycházeli ze současného stavu poznání kulturně historických hodnot**, které je nezbytné zachovat. Právě domy z 19. a 20. století, které v daném okamžiku nemají status kulturní památky, mohou být nositeli významných uměleckých, architektonických, urbanistických a dalších kulturně-historických hodnot, které v úředním schvalovacím provozu nebyly a ani nemohly být rozpoznány. Je však trestuhodně nezodpovědné řídit se v takovém případě při rozhodování pouze konstatováním, zda objekt je, či není v danou chvíli zapsán v seznamu kulturních památek, a možnost kvalifikované identifikace jeho faktických hodnot z pohodlnosti či jiných důvodů nepodstoupit. V takovýchto případech by měl jeden či druhý orgán státní památkové péče zadat nezávislé posouzení a zhodnocení objektu. Takové posouzení však může garantovat jen vrcholná odborná instituce, jejíž nezávislost je zaručena i skutečností, že nezaměstnává příležitostně zpracovatele posudků, stavebně-historických průzkumů a dalších podkladů pro investory, prováděných na základě živnostenských oprávnění, honorářů či jiných druhů odměn. Za tuto instituci lze považovat výhradně Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i., příslušná pracoviště filozofických fakult českých univerzit, případně nezávislé odborníky s bohatou publikační praxí.

86 http://pamatky.praha.eu/public/1/7d/d8/1244475_187965_Zapis_120._jednani_Sboru_1._prosince_2011.pdf

87 čj. S-MHMP 989999/2011

88 čj. S-MHMP 989999/2011/A

89 20/1987 Sb., Zákon České národní rady ze dne 30. března 1987, o státní památkové péči (ve znění zákona ČNR č. 425/1990 Sb.)

A co teď dál? Závěry a doporučení

Naše kritické shrnutí situace v pražské památkové péči by nemělo zůstat bez závěru a návrhu řešení. Klub Za starou Prahu bývá často kritizován, že nic jiného než kritiku neumí a že do pražské debaty nedokáže přispět žádným konstruktivním názorem. To říkají ovšem zejména ti, kteří kritiku nesou nelibě, současný stav jim vyhovuje, a proto žádný návrh na změnu ani slyšet nechtějí. Pojďme si však nyní pojmenovat několik zásadních kroků, které by problematické klientelistické prostředí magistrátní památkové péče mohly očistit.

1. **Nový ředitel OPP MHMP**, který nastoupí po Janu Kněžínkovi, **musí být osobnost bez kompromisů usilující o transformaci odboru v spolehlivý, objektivně, důvěryhodně a transparentně pracující úřad**, jehož skutečnou prioritou bude ochrana památek a nikoliv nová výstavba. Toho však může nový ředitel docílit jen tím, že se vymezí vůči předchozí praxi a zpřetrhá klientelistické vazby na odbor navázané. **POZOR!** Budou-li však výběr Kněžínkova nástupce moci ovlivnit ti, kteří drželi ochrannou ruku i nad jeho předchůdcem a kteří pravděpodobně svůj vliv na magistrátu stále nepozbyli, nebude znamenat personální výměna šéfa odboru prakticky žádnou změnu.

2. S nezbytnou reorganizací OPP MHMP, jako výkonné složky státní památkové péče, souvisí i **nově konstituovaný vztah s Národním památkovým ústavem** jako složkou odbornou. Vztah, který nebude založen na rivalitě, ale s vědomím shodného

cíle i na vstřícnosti a partnerské spolupráci vycházející z oboustranně respektovaného a zákonem daného vymezení rolí. S tím souvisí i jednoznačné a důsledné odmítnutí dosavadní „posudkové praxe“, kdy nebylo výjimečné, že názor investorem zaplaceného jednotlivce přebil názor odborné instituce.

3. **Zcela nezbytným krokem je rozpuštění Sboru expertů v jeho současném složení.** Bude-li to pocítováno jako potřebné, pak je jistě možné ustavit zcela nový poradní orgán. Výběr jeho členů by měl být z hlediska jejich profesního vztahu k památkové péči rozdělen vyváženě mezi teoretiky a praktiky. **Mandát člena, a to zejména půjde-li o tvůrčího architekta či památkáře-živnostníka, by měl být omezen na dobu cca 1-2 let**, aby se pokud možno předešlo vytváření a dalšímu prorůstání klientelistických vazeb a vztahů.

4. Pracovníci odboru i členové poradního orgánu, tedy všichni kdo se podílejí na výsledném závazném stanovisku památkové péče, by měli podepsat etický kodex, v němž bude v zájmu zabezpečení jejich nestranného a objektivního názoru jasně formulováno, že **jakákoliv forma podjatosti či možnosti střetu zájmů danou osobu vylučuje z procesu rozhodování.**

5. Památkovou péči vykovává stát prostřednictvím památkových orgánů z vůle občanů a jim je za ni odpovědný. Proto by měly být zavedeny takové formy otevřeného a transparentního vztahu vůči veřejnosti, které umožní průběžnou kontrolu práce jednotlivých složek státní památkové péče. **Na webu magistrátu by měl být zaveden registr, který bude aktuálně informovat o vydaných závazných stanoviscích.** Tento požadavek vychází ze skutečnosti, že dokument závazného stanoviska patří mezi ty, o něž si každý občan může zažádat v rámci zákona o svobodném přístupu k informacím. Jak si má ale o něj zažádat, když se o něm nedozví a některé kontroverzní záměry tak lze úmyslně před veřejností utajit do doby, kdy budou z různých důvodů nezvratitelná! **Registr by obsahoval jen základní informace (charakteristiku záměru, stručný verdikt obou složek památkové péče a příslušná data a čísla jednací),** v žádném případě by tak nenarušovat osobnostní práva investora, projektanta či dalších osob.

6. **Rozhodnutí většího dopadu**, která ovlivní vzhled části města, jeho panorama nebo urbanistickou strukturu, by měla být, a to bezpodmínečně, **projednávána s dostatečným předstihem s veřejností**, a to zejména ve spolupráci s aktivními složkami občanské společnosti formou veřejných debat, prezentace v médiích a na příslušných webech.

Klub Za starou Prahu bude situaci dále sledovat a v rámci svých možností a práv usilovat o změnu a nápravu současného stavu.

Je možné bourat domy v památkové rezervaci? Člověk nezatížený památkářskými spory si musí položit otázku: Na co se to ptáte? Jaký by měla smysl rezervace, v níž by bylo možné bourat jednotlivé domy? Proč a kvůli komu by byla rezervace vůbec vyhlášována, když ti, co ji mají chránit, prosazují právo ji bourat? Přestože se to zdá neuvěřitelné, nepochopitelné či doslova kocourkovské, je tomu v Praze právě tak.

Část rozhovoru s Petrem Malinským, architektem a předsedou Sboru expertů pro pražskou přílohu Hospodářských novin, 29. 5. 2012:

HN: Nebylo by pro vás lepší funkci opustit, když za ni schytáváte tolik kritiky?

Kdybych odešel, přiznal bych porážku. Já ani sbor neděláme nic špatného. Vždycky si nakonec řeknu, že mi práce ve sboru za to stojí. Podařilo se nám prosadit v řadě případů velmi kvalitní architekturu, třeba hotel Metropol na Národní třídě. Národní památkový ústav ho předtím zamítl, dnes je ozdobou Prahy. I tomuto objektu předcházela demolice původní budovy.

HN: Hodně emocí vzbudilo plánované bourání domu na rohu Václavského náměstí a Opletalovy ulice. Vy jste se proti protestům ostře vymezil, mluvil jste dokonce o pobuřování. Proč?

Při veřejném slyšení v Senátu jsem použil tohle nevhodné slovo. Měl jsem na mysli manipulaci s veřejným míněním, zveličování problému. Majitel budovy, která není památkově chráněná, se rozhodl místo ní postavit něco nového. Mně osobně se původní dům líbí, má své půvaby. Nicméně Sbor expertů demolici doporučil.

HN: Vy jste hlasoval jak?

Pro demolici.

HN: Co převážilo nad sympatií k současnému domu?

U mě vždy zvítězí pokrok, když přinese něco nového, originálního, jedinečného. Navržený dům reaguje na současné architektonické trendy a bude daleko zajímavější než ten, který tam stojí dnes. Takových je po Praze spousta.

HN: Kolik je v centru Prahy míst pro nové domy?

Praha je plná volných parcel, i v historickém jádru. Ale pro tvůrce je těžké vyrovnat se s kontextem místa.

HN: Kde ta volná místa jsou?

Třeba na rohu Perštýna a Bartolomějské ulice, kde nyní investoři řeší, jak budou stavět. Nebo roh Národní třídy a Mikulandské, tam je teď parkoviště. Nové parcely určitě vzniknou i kvůli demolicím domů, které jsou nevhodné, dožilé nebo se je majitelé rozhodnou nahradit novostavbami. Proti tomu se nedá nic dělat a je to tak ve svobodné zemi v pořádku.

Co je smyslem památkové rezervace?

Na území Pražské památkové rezervace se nachází 26 národních kulturních památek a 1348 nemoovitých kulturních památek, takže naprostá většina z několika tisíc dalších objektů na jejím území chráněna jako kulturní památka není. Pokud je ale začneme bourat, ztratí myšlenka rezervace smysl. Vyhlášením památkové rezervace v Praze roku 1971 bylo totiž deklarováno, že daná lokalita je hodna ochrany jako celek, jako celistvý soubor i s domy, které by jako kulturní památka samostatně neobstály. Avšak památkové rezervace vznikly z velké části právě kvůli nim! Proč? Protože vytvářejí autentické historické prostředí, bez něhož by významné památkové solitéry ztratily svou urbanistickou souvislost a místo svůj charakter.

Chceme to taky tak?